

TIETOA
KANSANLIIKKEISTA

Johdanto

ESIPUHE	1
MIKÄ ON OPINTOKERHO?	2
DEMOKRATIA	4
Mitä on demokratia?	4
Demokratian ABC	5
Perinteisesti demokraattiset maat	6
Kolmas Eurooppa.	7
Ihmisoikeudet.	8
Aktiivinen kansalaisuus	9
KANSANLIIKKEET.	10
Kansanliikkeiden nousu	10
Kansanliikkeiden ja keskus- ja paikallishallintojen välinen suhde.	11
Kansanliikkeet Ruotsissa	13
Kansanliikkeet Latviassa	15
Kansanliikkeet Liettuassa	21
Kansanliikkeet ja kansalaishenki.	25
UUSI AIKA – UUDET LIIKKEET	27
Aktiiviset kansalaiset	27
Naisasialiike – pysyvästi uusi liike.	27
Feministinen liike	28
Sosiaaliset liikkeet	29
Non-Governmental Organisations (NGO)	30
Organisaatio ja demokratia – uhka vai tuki?	31
Sosiaaliset liikkeet ja mediat.	33
Uutisoinnin globalisoituminen.	33
Demokraattinen oikeus osoittaa mieltä.	34
Seuraajat	37
Kapinan organisoituminen	37

Tämä projekti on toteutettu Eurooppa Unionin avulla
GRUNDTVIG ohjelman puitteissa.

Sisältö ei välttämättä vastaa Eurooppa Unionin katsantokantaa
ei myöskään ota vastuuta sisällöstä.

Esipuhe

kaikki euroopan unionin jäsenvaltiot elävät kahdessa demokraattisessa järjestelmässä – kansallisessa ja eurooppalaisessa. On erittäin tärkeää, että jokaista kansalaista, riippumatta siitä elääkö hän vanhassa, uudessa tai kehittyvässä valtiossa, rohkaistaan tutustumaan demokratian periaatteisiin.

EU on tästä näkökulmasta lähtien päättänyt tukea projektia, johon liittyy pyrkimys niin laajasti kuin mahdollista lisätä tietoa neljällä Itämeren alueella yhteistä kiinnostusta herättävällä erityisalueella. Nämä neljä ovat demokratia EU:ssa, kansanliikkeet ja demokratia, Itämeren maiden historia sekä talous- ja rahaliitto.

tätä tarkoitusta varten kuuden Itämeren valtiossa toimivan aikuiskoulutusjärjestön edustajat ovat laatineet neljä erillistä opinto-opasta Projektilla on kaksi päätavoitetta. Ensimmäinen on lisätä tietoa alueilla, joita tulevan kehityksen valossa pidetään tärkeänä. Toisen tarkoituksena on rohkaista järjestöjä ja yksilöitä, joilla aikaisemmin ei ollut tarvetta ratkaista tehtäviä yhdessä, yhteistyöhön. Projektin kehittyessä sekä mahdollisuudet että esteet ovat tulleet yhä selvimmiksi.

osa tehtävää on ollut valmistaa perusaineistoa tukemaan tällaisia selvityksiä. Näiden opinto-oppaiden tehtävänä on tukea useimpien ihmisten opiskelukokemuksista poikkeavia opintoja. Toiveemme on, että opinto-oppaat voisivat toimia myös opintokerhojen – joita aiomme järjestää – tukena. Erilaisten taustojen parempi ymmärtäminen lisää yhteistyön mahdollisuuksia muillakin alueilla tulevaisuudessa.

Kuten yllä todetaan, opinto-oppaat on laadittu opintokerhokäyttöä varten. Opintokerhot perustuvat osallistujien yhteiseen pyrkimykseen hankkia tietoa ja arvioida sen merkitystä käsiteltävän asian kannalta. Opintokerhon ennakkoehdotoihin ei kuulu tietoa jakava opettaja. Opintokerhotoiminta on tuttua niissä maissa, jotka yhdessä ovat laatineet kyseiset opinto-oppaat. Luultavasti kokemukset ovat kuitenkin kaikkein suurimmat Ruotsissa. Opintokerhon tarkoitus ja muodot esitellään tarkemmin toisaalla tässä vihkossa.

tämän vihko, jota juuri olet alkanut lukea, käsittelee kansanliikkeitä ja demokratiaa ja on yksi neljästä teemasta, jotka kaikki voivat olla kiinnostavia ja merkittäviä, kun halutaan ymmärtää lähivuosien etenemistä kohti yhä syvempää yhteistyötä Euroopassa.

Nämä opinto-oppaat ovat tämän projektin piirissä kuudessa maassa toimineen seitsemän työryhmän työn tulos. Järjestöt ovat: ABF:n paikallisosastot Göteborgissa ja Tukholmassa, TSL:n Helsingin opintojärjestö ry, AHL (Avatud Hariduse Liit) Virossa, RaAF (Rainis and Aspazijas Fund, Latvia) Riiga, LLES (Lithuanian Labour Education Society) ja Arbeit und Leben Hampurissa.

projektin toteuttaminen edellytti, että vastuulliset järjestöt antoivat EU:ta suuremman taloudellisen panoksen projektiin. Tämä osoittaa, että osallistuvat järjestöt ovat nähneet tehtävän tärkeänä.

Ne meistä, jotka ovat vastanneet tästä oppaasta toivoivat, että se löytää käyttönsä ei pelkästään maissa, jotka ovat osallistuneet projektiin vaan myös muissa osissa Eurooppaa. Olemme varmoja, että opintokerho on järkevä tapa opiskella Euroopan ongelmia ja pitkällä aikavälillä syventää demokratiaa Euroopassa.

Monet kiitokset projektiin osallistuneille, he ovat antaneet paljon ideoita, aineistoa ja henkilökohtaista paneutumista tämän työn aikana.

tämä opintovihko on laadittu opintokerhokäyttöä varten, ja alla oleva kannanotto perustuu opintokerhometodiin. Mikäli haluat tietää enemmän opintokerhotyöstä, voit tutustua asiaan opintokerhometodologiaa esittelevällä kotisivullamme. Oppaan opas voi olla hyvä alku.

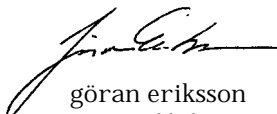
Mikä opaskirja on? Meille tämän kirjoittajille on tärkeää ymmärtää, että sitä ei pidä käyttää tavallisen kirjan lailla eli käsitellä varoen, lukea sivulta yksi loppuun ja laittaa kirjahyllyyn. Tämän kirjan pitäisi – niin toivomme – olla mahdollisimman monella tavalla työväline sinun opiskelussasi, eikä siihen pitäisi suhtautua liiallisella kunnioituksella. Tämä voi mm. merkitä:

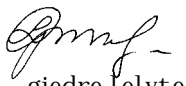
että sinun on itse ja opintokerhossa päätettävä mistä aloitat, mitä painotat, mit(k)ä osa(t) jätät/jätätte pois, mitä muita resursseja tarvitsette ja – mikä ehkä tärkeintä – mitä väitteitä kyseenalaistatte.

että sinun tulisi lukea, ajatella ja keskustella kynä kädessä, kirjata huomioita ja kysymyksiä, luonnostella ja jopa ylliviivata sellaista, minkä kanssa et ylipäänsä ole samaa mieltä.

että tämän opaskirjan ja opiskelusi avulla voi laatia toisen version kirjasta, joka voi suuntautua yhteen, moneen tai kaikkiin teemoihin, joista ryhmälläsi ja sinulla on syvimmat tiedot. Toisen kirjan pitäisi kehittää kysymyksiä uusille opintoryhmille.

Mikäli sinä ja kollegasi opintokerhossa ette ole tottuneita työskentelemään painetun aineiston kanssa tällä "epäkunnioittavalla tavalla" niin keskustelkaa siitä ryhmässä ja yrittäkää "haastaa" suhteenne kirjalliseen aineistoon.

göran eriksson
ABF Stockholm

giedre Ielyte
LLES Vilnius

dzina termāne
RuAF Riga

Neljä opinto-opasta jotka ovat seitsemän työryhmän työntuloksia. Ryhmät koostuvat kuudesta eri Itämeren ympäröivästä maista. Tämä on EU-projekti.

TSL
HELSINKI

AHL
ESTONIA

LLES
LITHUANIA

Mikä on opintokerho?

miten me opimme? Millä tavoin tietomme laajenee? Perinteinen oppiminen edellyttää usein yksin opiskelua, joka päättyy johonkin loppotenttiin. Me olemme taipuvaisia oppimaan koulun eikä elämän vuoksi.

Tämän me opimme peruskoulussa ja korkeammassa koulutuksessa. Toisaalta tutkimus on osoittanut, että sen minkä me tällä tavalla opimme, me hallitsemme tenttitilanteessa (jossa usein keskitytään yksityiskohtiin) mutta myös nopeasti unohtamme.

Tiedämme kuitenkin kaikki, että oppimista on monenlaista. Yksi näistä on opintokerho. Opintokerhokokemukset vaihtelevat suuresti eri Euroopan maissa. Ruotsissa niitä on hyödynnetty jo kokonaisen vuosisadan ajan. Tutkimus kertoo meille, että opintokerho on oikeutettu viettämään 100-vuotispäiviään vuonna 2002. Tuoreimmat tilastot kertovat, että 75% Ruotsin noin 7 miljoonan aikuisväestöstä on osallistunut ainakin yhteen opintokerhoon.

nykyään noin 3 miljoona aikuista osallistuu joka vuosi johonkin opintokerhoon. Vaikka moni ihminen osallistuu useampaan kuin yhteen opintokerhoon vuodessa, on kuitenkin kyse hyvin vaikuttavasta ihmismäärästä. Näitä opintokerhoja ei voitaisi järjestää, mikäli ehtona olisi opettajan osallistuminen.

Tämä 100 vuoden kokemus selittää, miksi asia kuvataan Ruotsin kokemusten pohjalta.

Ruotsin entisellä pääministerillä Olof Palmella oli joskus tapana kuvata Ruotsia "opintokerhodemokratiaksi". Tällä hän tarkoitti, että opintokerhossa osallistujat oppivat kuuntelemaan toisia, argumentoimaan oman kantansa puolesta, kiinnittämään huomiota ja kunnioittamaan toisten ihmisten mielipiteitä. Tällä tavoin lukuisat opintokerhot vaikuttivat demokratian muotoutumiseen Ruotsissa.

Ruotsin hallitusvalta ei aluksi tukenut opintokerhoja taloudellisesti. Vasta vuonna 1947 – melkein 50 vuotta aloittamisesta – päätettiin pysyvistä tuista. Silloin todettiin, että on pakko edellyttää tiettyjä ehtoja: esimerkiksi minimiopiskelu-aika (20 tuntia), tapaamisten tuntimäärä (2 –3 tuntia), vähimmäisosallistujamäärä (5 henkilöä) ja joitakin opiskelualueita, joihin tukea ei voinut saada. Rajat ovat asteittain väljentyneet, ja nykyään opintokerhotoimintaa säätelevää lainsäädäntöä on vain hyvin vähän. Opintokerhoja tuetaan, koska niiden katsotaan hyödyttävän sekä yhteiskuntaa että yksilöä.

tärkeätä on, että meillä on ryhmä tietyissä puitteissa vapaasti kokoontuvia ihmisiä. He voivat sopia, miten ja millä tavoin he yhteistyössä haluavat hankkia tietoa. Osallistujat suunnittelevat opintonsa, hankkivat tietoa, muotoilevat kysymyksiä, keskustelevat, analysoivat ja arvioivat kohdettaan kiinnostuksensa mukaisesti. Mikäli haluaa keskittyä omiin henkilökohtaisiin opintoihinsa, voi usein löytää koulutuksellisia vaihtoehtoja.

Sanotaan, että meillä on ryhmä aikuisia, jotka haluavat yhdessä laajentaa tietoaan tietyllä alueella. Opintokerhoa ohjamaan ei tarvita opettajaa. Tärkeätä on, että osallistujat itse aktiivisesti etsivät tietoa.

Opettajat kyllä joskus vetävät opintokerhoja. Tämä on yleisempää tiettyjen aineiden kuten vieraitten kielten ja matematiikan kohdalla. Keskeistä on se, että opettajat ymmärtävät roolinsa olevan erilainen tällaisessa aikuisryhmässä kuin heidän tavallisessa ammattiopetuksessaan. Opintokerhossa on painotettava yhteistä työtä vastausten löytämiseksi osallistujien tärkeinä pitämiin kysymyksiin. Tarkoitus ei ole tuottaa vastauksia kysymyksiin, joihin opettaja jo tietää vastaukset. Se, että lähdetään osallistujien kysymyksistä, ei pelkästään lisää tietoa vaan myös vahvistaa opintokerhoon osallistuvien itseluottamusta ja itsenäisyyttä.

Kansanliikkeet ja muut järjestöt ovat tällä tavalla 100 vuoden ajan Ruotsissa itsenäisesti pystyneet hankkimaan tarvitsemansa tiedon. Ne eivät ole olleet riippuvaisia opettajista täyttääkseen tarpeensa.

tähän eu-projektiin osallistuvissa maissa on erilaisia kokemuksia opintokerhoista. Opintokerho-opiskelu on muita opiskelumuotoja täydentävä. Euroopan unioni pitää tärkeänä levittää tietoa opintokerhosta yhtenä mahdollisena tapana aikuisten hankkia tietoa.

mitään erityistä oppikirjaa ei tämän opinto-oppaan lisäksi ole olemassa. Oletamus on, että opinto-opasta käytetään opintokerhoissa. Oppaassa sekoitetaan kysymyksiä ja faktoja. Kysymysten tarkoituksena on rohkaista keskustelua tai innostaa soveltamaan opasta tai osallistujien itse keräämien tietojen soveltamista.

Kysymysten määrä pakottaa ryhmän valitsemaan, mihin kysymyksiin ryhmä keskittyy. Määrätkää itse ne kysymykset, joista on tärkeää keskustella. Voitte jättää jotkut kysymykset pois ja ottaa mukaan muita teidän kannaltanne tärkeitä kysymyksiä.

voitte myös valita, mitä haluatte lukea oppaasta, ja mitä informaatiota haluatte kerätä henkilökohtaisesti tai alaryhmissä opintokerhokokousten välissä. Kokemus on osoittanut, että kannattaa haastatella ulkopuolisia. Joskus haastattelu on ainoa tapa hankkia opintokerhon tarvitsemaa informaatiota.

Kaikkein tärkeimpiä ovat kuitenkin osallistujat itse. Heidän kokemuksensa, ymmärryksensä, uteliaisuutensa ja halunsa tutkia muodostavat menestyksellään tutkimustuloksen perustan. Opintokerho tarvitsee puheenjohtajan tai vetäjän. Hän osallistuu muiden kanssa tasavertaisesti. Vetäjän tehtävänä on sitoa ryhmä yhteen, hallinnoida sen työtä. Vetäjällä on muita suurempi vastuu siitä, että ryhmä toimii hyvin ryhmänä. Hänen on huolehdittava siitä, että kaikki ovat mukana, rohkaista hiljaisia osallistumaan aktiivisesti keskusteluun ja pidättelemään hallitsevia osallistujia. Joskus tämä tehtävä kiertää osallistujien kesken. Opintokerhon järjestämisestä vastaavan on huolehdittava, että vetäjä tuntee opintokerhotoiminnan ideologiset ja käytännölliset perusteet. On hyväksi, mikäli vetäjäkeskustelu ottaa myös huomioon keskustelun siitä, miten aikuiset oppivat verrattuna siihen, miten lapset ja nuoret rikastuttavat tietoaan. Ryhmädynamiikasta on tietenkin myös tärkeää keskustella.

vielä parempi on, mikäli tavalliset osallistujat saavat mahdollisuuden osallistua tällaiseen valmisteluun selventääkseen, mitä tavoitteita näillä erilaisilla opinnoilla on.

Meidän kokemuksemme mukaan ideaali osallistujamäärä on seitsemästä kymmeneen henkilöä. Useimmissa opintokerhoissa osallistujamäärä vaihtelee 3 – 20 välillä. Mikäli osallistujamäärä on pieni, jää näkökulmien ja näkemysten määrä rajalliseksi. Mikäli osallistujamäärä on suuri, on vaikeata saada kaikki osallistumaan aktiivisesti ja täysimääräisesti opintokerhon muodostamaan kehitysprosessiin. Ryhmän sisäinen vuoropuhelu on hyvin tärkeä asia.

Keskimäärin opintokerhot kokoontuvat osallistujien vapaa-aikana kerran viikossa kaksi- kolme tuntia kerralla. Kokousten väliset välipäivät ovat tärkeitä. Ne mahdollistavat tiedon sulattamisen ja yksilöllisen reflektoinnin, mahdollisesti myös henkilökohtaisen opiskelun tai tutkimuksen muutaman muun ryhmän jäsenen kanssa.

Miten pitkään opintokerhot toimivat? Siihen ei löydy yksiselitteistä vastausta. Jotkut ryhmät eivät voi kokoontua useammin kuin kolme kertaa. Useimmat opintokerhot katsovat tarvitsevänsä kymmenkunta tapaamista eli monta kuukautta. On myös esimerkkejä opintokerhoista, jotka ovat jatkaneet mielekästä työtään monen vuoden ajan.

Joskus opintokerhotapaamisiin lisätään yksi tai useampi pitempi tapaaminen. Joskus voi kyseessä olla täysihoitolaitos ja usein viikonloppu. Tämä mahdollistaa ajankohtaisten asioiden tarkemman käsittelyn. Osallistujien ja siten myös opintokerhon kannalta on osoittautunut järkeväksi aina silloin tällöin keskeyttää työ ja keskustella siitä, MITEN opintokerho työskentelee yhdessä. Mitä tuntuu hyvältä ja mitä pitää muuttaa.

Koska opintokerho on suhteellisen uusi asia varsin monelle ihmiselle, on erittäin tärkeää, että osanottajat osallistuvat substanssikeskusteluun opintokerhojen luonteesta, mukaan lukien yhdessä työskentelyn perusteista opintokerhossa. Ehkä tästä tekstistä voi olla hyötyä?

Kun ryhmällä on ollut mahdollisuus tutustua aineistoon, se voi valita mihin se haluaa keskittyä ja laatia karkean suunnitelman. Tätä suunnitelmaa voidaan muuttaa saatujen kokemusten pohjalta.

Ennen opintojen aloittamista voi olla viisasta yhdessä pohtia edellä kirjoitettua. Onnistuuko opiskelu ilman opettajaa? Mitä hyötyä ja mitä riskejä siihen liittyy? Pystyykö ryhmä vain opinto-oppaan avustuksella valitsemaan osallistujien kannalta tärkeät kysymykset?

Demokratia

Mitä on demokratia?

tämä osio keskittyy lähinnä kansanliikkeisiin. Tällaiset liikkeet ovat kuitenkin usein olleet välttämätön edellytys ja keskeinen osa demokratian muotoutumista. Aloittakaamme siksi joillakin huomioilla siitä, miten ymmärrämme demokratian.

Miten ymmärrätte demokratian merkityksen?

Täydentäviä näkemyksiä voi löytyä sanakirjoista ja Internetistä. Onko olemassa yhteistä määritelmää? Mikä on mielestäsi osuva määritelmä?

demokraattisilla arvoilla on seurauksensa jokapäiväisessä elämässä. Ne vaikuttavat myös keskeisiin kansalaiskysymyksiin.

Demokratiaa voidaan yksilön näkökulmasta pitää elämäntapana, ajatustapana ja suhtautumistapana kanssaihmiisiin. Tästä näkökulmasta demokratia näyttättyy sosiaalisen kanssakäymisen normijärjestelmänä. Se koskettaa yksityiselämää, perheenjäsenten, sukulaisten ja naapureiden välisiä suhteita. Se koskettaa myös päätöksentekoa perheessä ja työelämän olosuhteita.

Onko kaikilla perheenjäsenillä kohtuullisen paljon vaikutusvaltaa päätöksentekoprosessissa?

Kuka viime kädessä päättää? Kuunteleeko johto työpaikalla työntekijöitä? Pitäisikö opiskelijoilla olla mahdollisuus vaikuttaa koulussa muihinkin kuin omaan opintoryhmään liittyvissä asioissa? Onko olemassa laajempia asioita, joihin opiskelijoiden pitäisi pystyä vaikuttamaan? Mitkä ne ovat? Pitäisikö heidän käsitellä esimerkiksi kouluympäristöä, kouluruokailua, sisustusta, taloutta, opintojen sisältöä, pedagogisia kysymyksiä? Pitäisikö vanhempien voida vaikuttaa? Mitä hyviä ja huonoja puolia vanhempien vaikutuksella voi olla? Johtaako muiden vaikutusvallan kasvu opettajien, rehtoreiden ja koulujen johtokuntien vaikutuksen vähenemiseen? Miten me ratkaisemme tämän asian? Pystyttekö vaikuttamaan asumisolosuhteisiin niin kuin haluaisitte?

saksalainen sosiologi Jürgen Habermas on yrittänyt selvittää, mistä todella demokraattinen keskustelu muodostuu. Kriteereitä on kolme:

kukaan ei saa olla hallitsevassa asemassa

kaikkien on toimittava rehellisesti

kenelläkään ei saa olla piilotettuja strategisia tarkoituksia

Oletko samaa mieltä? Puuttuuko jotakin?

Demokratian ABC

demokratia on yhteydessä yhteiskuntaan. Kuka päättää – missä, miten ja milloin? Eikö ole luonnollista, että kollektiivisia päätöksiä tekemään kokoontuvat ihmiset ovat eri mieltä keskenään? Tällaisessa tilanteessa on vaikeata hyväksyä, että yksi ihminen hallitsee voiman avulla. He voivat sitä vastoin sopia tietyistä klassisista peruseriaatteista (Robert A. Dahl: Democracy and its Critics)

- A. Jokaisen intressi on yhtäläisen kunnioituksen arvoinen (kunnioitusnormi).
- B. Yleisesti ottaen itsenäiset aikuiset ovat sopivimpia määrittelemään oman intressinsä asiassa – sekä yksityiselämän että niiden alueiden suhteen, joissa muut ryhmän jäsenet ovat mukana (itsenäisyysnormi).
- C. Siksi he ovat pystyviä toimimaan tasavertaisina päätöksenteossa (poliittisen tasavertaisuuden periaate).

demokratian abc johtaa viiteen konkreettiseen päätöksenteon demokraattisen järjestyksen kriteeriin. Yhdessä ne täyttävät aidosti demokraattisen prosessin riittävät ja välttämättömät kriteerit:

Kaikki ovat kansalaisia. Ryhmän kaikki aikuiset jäsenet ovat kansalaisia. Ketään ei saa sulkea pois.

Työjärjestyksen hallitseminen. Kaikki kansalaiset ovat oikeutettuja itse päättämään, mitä työjärjestykselle on otettava.

Tehokas osallistuminen. Jokaisella on yhtäläiset oikeudet esittää näkemyksensä ja lisätä asioita työjärjestykseen.

Yksi kansalainen yksi ääni. Päätöksenteossa kaikilla on oltava yhtä paljon vaikutusvaltaa. Kansalaisten yhteenlasketut yksilölliset päätökset muodostavat päätöksen – eikä mikään muu.

Valistunut ymmärtäminen. Jokaisella on oikeus liikkua kohti syvempää selkeyttä siitä, mitä hänen intressinsä kyseisessä asiassa on. Tämä koskettaa sekä kollektiivisia että yksilöllisiä asioita

Kysymyksiä keskusteltavaksi:

Keskustelkaa Demokratian ABC:stä ja viidestä kriteeristä.

Onko ryhmä samaa mieltä?

Aikaisemmin keskustelitte demokratiasta perheessä, koulussa ja asumisessa sekä työelämässä. Yrittäkää lyhyesti kuvata demokraattiseksi itseään kutsuvan valtion piirteitä.

kuten moni tietää sana ”demokratia” tulee Kreikasta. Suoraan käännettynä se tarkoittaa kansanvaltaa. Sana viestitti ulkopuolisille, että antiikin Kreikassa kansa hallitsi. Tämä tapahtui jo 400 eKr. Tämä ei kuitenkaan vastaa tämän päivän standardeja. Naisilla, orjilla ja lapsilla ei ollut mitään demokraattisia oikeuksia. Verrattuna muihin samanaikaisiin hallitsemistapoihin se kuitenkin oli aikanaan vallankumouksellinen. Naiset ovat muuten joutuneet odottamaan aina viime vuosisataan asti saadakseen oikeuden äänestä useimmissa Euroopan maissa.

Voitko nähdä eroja kansan vaikutusvallassa eli siinä, miten paljon valtaa tavallisella ihmisellä oli 1900, 1920, 1940, 1960 ja tänään?

Minkälainen tilanne oli vallalla, kun sinun vanhempasi tai isovanhempasi olivat nuoria? Mitä he halusivat muuttaa? Ehkä, joku tuntemasi henkilö voisi tulla opintokerhoon kertomaan omista kokemuksistaan.

tavallisten ihmisten vaikutusvalta on tänä päivänä monin paikoin maailmaa paljon suurempi kuin pari vuosikymmentä sitten. Joissakin maissa prosessi on kuitenkin ollut päinvastainen. Vahvat liikkeet yrittävät kuitenkin muuttaa tätä.

ihmiset, jotka haluavat muuttaa jotakin yhteisössään, ovat usein kokoontuneet taistellakseen kollektiivisesti tärkeinä pitämiensä asioiden puolesta. Tapahtuneet muutokset on (tavallisesti) hyväksytty yhteisön enemmistön toimesta demokraattisen prosessin kautta.

Osallistuivatko sinun sukulaisesi tavallisen ihmisen vaikutusvallan lisäämisen puolesta taisteleviin ryhmien tai liikkeiden toimintaan?

Voisivatko he tulla opintokerhoon kertomaan kokemuksistaan? Minkälaiset mahdollisuudet heillä oli saavuttaa tavoitteensa? Miten he työskentelivät? Mitä he saavuttivat?

näiden demokratiaan liittyvien pohdintojen tehtävänä on kertoa tämän opinto-oppaan suuntautumisesta, eli mitä kansanliikkeet ovat ja mikä niiden panos demokratiaa muotoiltaan on. Ennen kun siirrymme siihen meidän on vielä hieman puhuttava taustaa. Me tulemme esittelemään taistelua demokratian puolesta eri vuosisatoina. Vaikka aihe on hyvin laaja, teemme sen erittäin lyhyesti.

Demokratian historia

Kuvatkaa lyhyesti miten te ymmärrätte demokratian kehittyneen maassanne. Tulkitsevatko ryhmänne muut jäsenet tapahtumat samalla tavalla?

Onko demokratia mielestänne vahvistunut tai heikentynyt maailmassa viime vuosikymmeninä? Miten tämä prosessi voidaan selittää?

Perinteisesti demokraattiset maat

monessa maassa Luoteis- Euroopassa demokratia kehittyi asteittain pitkän ajan kuluessa – ”perinteen luoma demokratia”. Pääsääntöisesti kehitys alkoi sillä, että valtaa siirrettiin monarkilta parlamentille. Pitkään kuitenkin vai pienellä osalla ihmisiä oli äänioikeus. Äänioikeusudistusten kautta 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa annettiin äänioikeus laajemmille aikuisten miesten muodostamille ryhmille. Ensin lähinnä keskiluokan miehille, sitten työväenluokan miehille ja lopuksi naisille.

useimmissa näistä maista demokratia on säilynyt, mutta suurin osa vallasta oli parlamentin käsissä. Kun katsotaan naisten ja miesten yhtäläistä äänioikeutta, Suomi oli Pohjoismaista ensimmäinen (1905) ja Ruotsi viimeinen (1918). Hollanti, Belgia ja Ranska

kävivät läpi saman prosessin, mutta naiset saivat äänioikeuden myöhemmin kuin Pohjoismaissa. Eräässä Sveitsin kantonissa naiset saivat äänioikeuden vasta vuonna 1990.

Useimmissa Euroopan maissa totalitäärinen ja epädemokraattinen valtajärjestelmä on ollut yleinen aina meidän päiviimme asti.

Kolmas Eurooppa

itä-euroopassa demokraattinen perinne on heikompi. Jotkut historioitsijat ovat kuvanneet aluetta käsitteellä "kolmas Eurooppa". Jo Rooman valtakunnan aikana kehittyi ero idän ja lännen välille. Kun Länsi-Rooman valtakunta tuhoutui ja Länsi-Eurooppa muuttui pluralistisemmaksi, Itä-Rooman valtakunta pysyi yhtenäisenä valtakuntana. Pääkaupunkina toimi Konstantinopoli aina kunnes turkkilaiset vuonna 1453 valtasivat kaupungin. Rooman paavi oli monen vuosisadan ajan tärkein vallan lähde mutta hänen oli kilpailtava maallisten valtioiden kanssa vallasta. Itä-Rooman valtakunnassa keisari oli aina itsevaltiainen ja ortodoksikirkon patriarkat hänelle alisteisia. Jotkut ovat väittäneet Venäjän tietyssä mielessä olleen Itä-Rooman valtakunnan jatke.

kun keskustellaan demokratian juurista Euroopassa, on todettu monen Länsi-Euroopan maan kannalta tärkeäksi, että paavin valta oli erotettu maallisesta vallasta. Tältä pohjalta ajatuksen vapaus pystyi kehittymään. Valtakeskusten välinen kilpailu loi pohjaa pluralistisille ajattelulle, joka on ratkaisevan tärkeä asia demokratian kannalta. On kysytty, voidaanko itäisen ortodoksikirkon perinnöllä selittää osia Venäjän totalitäärisestä perinteestä. Venäjän kirkko eli passiivisesti sekä tsaarivallan että kommunistidiktatuurin vieressä. Länsieurooppalainen humanismi, valistus ja suvaitsevaisuus eivät koskaan syvällisesti vaikuttaneet Venäjän yhteiskuntaan.

tähän liittyy myös se, että Venäjä ja jotkut muut maat Itä-Euroopassa ovat pitkiä aikoja olleet eristyksissä Länsi-Euroopasta. Tämä on johtunut kielimuureista, erilaisesta taloudellisesta kehityksestä sekä tsaarinajan ja kommunismin diktatuurista. Nämä ovat rajoittaneet kanssakäymistä yli rajojen. Siksi demokratia ei ole vaikuttanut Itä-Euroopassa samalla tavalla kuin Länsi-Euroopassa viimeaikaisia tapahtumia lukuun ottamatta.

Onko mahdollista, että paavin ja kuninkaiden vuosisatainen kilpailu Länsi-Euroopassa on vahvistanut pluralistista ajattelua tavallisten ihmisten piirissä?

Onko myös mahdollista, että Itä-Euroopan erilainen kehitys on vaikuttanut siten, että demokraattinen perinne on jäänyt heikommaksi?

Mitä uhkia demokratia kohtaa tänään?

Onko olemassa vaara paluusta fasistiseen tai kommunistiseen diktatuuriin Euroopassa?

Mitä hallitukset, paikallisviranomaiset, vapaaehtoisjärjestöt tai te kansalaisina voitte tehdä vastustaakseen asioita, jotka uhkaavat demokratiaa?

koulut voivat olla keskeisessä asemassa taistelussa demokraattisten perusarvojen puolesta. Kouluissa nuoret tapaavat toisiaan. He tulevat myöhemmin vastaamaan kansalaisuudesta. Oikeastaan ei ole muuta paikkaa kuin koulut, jossa kaikki voivat kohdata toisensa yhteiskunnissamme.

Miten koulutus ja yhdessäolo kouluissa olisi järjestettävä, jotta kouluissa tulisi demokratian kouluja?

Riittääkö se, että teoreettisesti opetetaan nuorille mitä demokratia on tai pitäisikö demokratiaopetusta täydentää käytännön sovelluksin koulujen jokapäiväisessä elämässä?

Ihmisoikeudet

demokratia perustuu näkemykseen kaikkien ihmisten tasavertaisuudesta. Uskontofilosofit ja yhteiskunnalliset keskustelijat ovat argumentoineet sen puolesta, että kaikki ihmiset on luotu tasavertaisiksi, ja että me kaikki tästä syystä olemme oikeutettuja tiettyihin luovuttamattomiin oikeuksiin ja vapauksiin. Nämä oikeudet ja ovat ihmisen luoman lainsäädännön yläpuolella.

Oletteko sitä mieltä, että kaikki ihmiset on luotu tasavertaisiksi?

Onko kaikilla ihmisillä tietyt oikeudet syntyessään?

kansalaisten oikeuksia ja vapauksia sääteleviä sääntöjä on laadittu jo keskiajalla. Ensimmäinen oli Englannin Magna Charta Libertum vuonna 1215. Modernissa mielessä kansainvälinen lainsäädäntö kehittyi 1600-luvulla. Radikaalit ryhmät argumentoivat vahvasti näiden sääntöjen loukkaamattomuuden ja kidutuksen ja kuolemantuomion poistamisen puolesta. Kun englantilaiset siirtomaat Pohjois-Amerikassa julistautuivat itsenäisiksi 1776, ne hyväksyivät merkittävän ihmisoikeusjulistuksen. Se innosti Ranskan vallankumouksellisia vuonna 1789 hyväksymään samanlaisen julistuksen. Myöhemmin YK vuonna 1948 ja Euroopan Neuvosto 1950 ovat hyväksyneet ihmisoikeusjulistukset.

YK:n ihmisoikeusjulistuksen ensimmäinen artikla:

Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.

moni osa näistä perusoikeuksista ovat oleellisia kansanliikkeiden toimintamahdollisuuden kannalta. Me ajattelemme tällöin mielipiteen-, ilmaisun-, järjestäytymis- ja kokoontumisvapautta. Useimmat maat ovat sitoutuneet kunnioittamaan näitä oikeuksia ratifioimalla YK:n ihmisoikeusjulistuksen ja muita saman merkityksen omaavia julistuksia.

Lainatkaa kirjastosta joitakin oikeusjulistuksia ja verratkaa niiden sisältöä.

Onko teiden parlamenttinne hyväksynyt ja ratifioinut nämä kansainväliset ihmisoikeusjulistukset?

Voidaanko ihmisoikeuksia rajata tai poistaa demokraattisessa järjestyksessä parlamentissa tehdyllä päätöksellä?

Aktiivinen kansalaisuus

on olemassa monenlaisia näkemyksiä siitä, miten demokratian olisi kehityttävä. Eräs perusongelma on, pitäisikö pyrkiä suoraan tai epäsuoraan demokratiaan. Kun järjestöjen jäsenet päättävät asioista jäsenkokouksissaan puhumme suorasta demokratiasta. Epäsuora demokratia on sitä, että järjestön hallitus päättää asioista. Hallitus on kuitenkin valittu jäsenten toimesta.

muinaisen kreikan rajoitettu demokratia sekä muinaisen Saksan yhdyskuntien käräjät ovat esimerkkejä suorasta demokratiasta. Pitkään aikaan demokratiakeskustelijat näkivät suoran demokratian ainoana, jonka puolesta kannatti taistella.

tämän päivän suurissa valtioissa ja järjestöissä tämän tyyppinen demokratia ei voi toimia. Epäsuora demokratia on välttämätön, vaikka suoraa piirteitä, kuten kansanäänestykset onkin olemassa. Epäsuorassa demokratia syntyy väistämättä kuilu äänestäjien ja valittujen edustajien välillä. Kaikissa demokraattisissa valtioissa tästä käydään jatkuvaa keskustelua.

Kansanliikkeet

eri osissa tätä opintomateriaalia olemme keskittyneet yhteiskunnan, ryhmien ja demokratian kehityksen välisiin suhteisiin. Tästä alkaa opintoaineiston keskeisimmän aiheen käsittely. Kyse on kansanliikkeistä.

Mikä on ryhmän mielestä on tyypillistä kansanliikkeille?

Mitä on järjestön ja kansanliikkeen välinen ero?

Miten teidän kielessänne ilmaistaan 'kansanliike', 'sosiaalinen liike'? ja 'kansalaisyhteiskunta'?

Kansanliikkeiden nousu

monen maan kokemukset kertovat meille erilaisten järjestöjen ja organisaatioiden olevan merkittävässä roolissa demokratian mahdollisuuksien hallinnassa. Ihmiset voivat toimia niissä aktiivisesti ja siten vaikuttaa yhteiskunnalliseen kehitykseen.

1800-luvun jälkipuoliskolla tällaisia joukkoliikkeitä kutsuttiin kansanliikkeiksi. Alussa oli selvästi nähtävissä vastakkainasettelu silloista epädemokraattista yhteiskuntaa kohtaan. Kapitalistinen tuotantotapa oli vallitseva ja teollistumisen ja maatalouden rationalisoinnin myötä syntyi uusia sosiaali- ja valtarühmittymiä. Suuri osa väestöstä muutti kaupunkeihin ja teollisiin keskuksiin maaseudulta, jossa sosiaaliset olosuhteet olivat surkeat.

vapaaehtoisjärjestöjä oli syntynyt aikaisemminkin, mutta ne olivat yleensä ylempiin säätyihin kuuluvien ihmisten johtamia. Jotkut niistä kannattivat uudistuksia kuten julkisen koulutusjärjestelmän rakentamista. Jonkin ajan kuluttua näiden liberaalien ja filantrooppisten järjestöjen aika oli ohi.

uudet organisaatiot, joita eivät johtaneet toiseen luokkaan kuuluvat henkilöt, syntyivät ensisijassa kasvavasta teollisuustyöntekijöiden joukosta. Nämä ryhmät olivat alusta lähtien oppositiossa silloista yhteiskuntaa vastaan. Jotkut heistä olivat vallankumouksellisia, mutta useimmat heistä keskittyivät asteittaisiin uudistuksiin ja taistelivat saadakseen solmittua sopimuksia vanhan yhteiskunnan edustajien kanssa.

käsite kansanliike on olemassa useimmissa eurooppalaisissa kielissä mutta käsitteen merkitys vaihtelee eri maiden olosuhteiden mukaan. Alkuperäinen merkitys on 'kansanliikkeessä' huonoja yhteiskunnallisia olosuhteita vastaan. Jo varhaisessa vaiheessa joissakin kielissä puhuttiin sosiaalisista (yhteiskunnallisista) liikkeistä yhdessä kansanliikkeiden kanssa tai niiden sijasta. Kansanliikkeessä alkuliite 'kansan' viittaa siihen, että jäsenet ovat kehittäneet omia ajatuksia muuttaakseen joitakin heidän kannaltaan tärkeitä yhteiskunnallisia asioita.

kansanliikkeillä on erilaisia tavoitteita. Ruotsissa ovat kyseessä lähinnä uskonnolliset, raittius-, ammattiyhdistys- ja poliittiset liikkeet ja liikkeet, jotka edustavat kansansivistystyötä, kuluttajaosuuskuntia, maanviljelijöitä, naisia, nuoria, ikäihmisiä, vammaisia, urheilua, rauhaa ja ympäristöä. Jäljempänä on hieman enemmän taustatietoa joistakin liikkeistä.

Mitä kansanliikkeitä löydät omassa maassasi?

maissa, joissa järjestöillä on ollut suuri merkitys demokratian kehityksessä, on pyritty määrittelemään käsite 'liike'. Vertailun vuoksi voidaan kertoa, miten käsite määriteltiin Ruotsissa 1900-luvun puolivälissä. Seuraavat piirteet mainittiin:

1. **Ideologiset juuret.** Liikkeen ohjelma perustuu ideologiaan, arvoihin jotka liittyvät ihmisten elämään ja yhteiskunnan muotoutumiseen.
2. **Vapaaehtoinen jäsenyys.** Jäsenyys on vapaaehtoinen mutta samalla kaikille kyseeseen tuleville vapaa.
3. **Integriteetti.** Liike on itsenäinen suhteessa viranomaisiin ja liike-elämään.
4. **Ajallisesti kestävä.** Liike on pysyvä ilmiö, jatkuvasti valvomassa kansan etuja. Tilapäiset liikkeet ja toimintaryhmät eivät ole kansanliikkeitä.
5. **Sisäinen demokratia.** Liikkeellä on demokraattinen rakenne. Siksi totalitääriset ja vailla sisäistä demokratiaa olevat uskonnolliset ryhmät eivät ole kansanliikkeitä.
6. **Suuri jäsenmäärä.** Kansanliikkeellä on oltava suuri osa väestöstä jäseninään tai tukijoina.
7. **Maantieteellinen edustavuus.** Liikkeen on oltava edustettuna kaikissa osissa maata. Mikäli toiminta keskittyy tietylle alueelle, ei voida puhua kansanliikkeestä.
8. **Yhteiskunnallinen sisältö.** Liikkeellä on oltava kohtaamispaikkoja, joissa jäsenet keskustelevalt yhteisesti kiinnostavista asioista, koulutetaan ideologisesti ja seurustelevat toistensa kanssa.
9. **Yhteiskunnallinen muutos.** Tarkoituksena on muuttaa yhteiskunnallisia asioita kansan enemmistön edun mukaisesti.

muitakin määritelmiä on. Jotkut niistä jakavat liikkeet eturyhmiin (esim. ay-liike ja osuuskunnat) tai käsitteellisimpiin ryhmiin (esim. vapaakirkolliset ja kansansivistysliikkeet). Viime vuosina ideologiset liikkeet yhteiskunnallisen muutoksen puolesta on erotettu yksilöllisistä vapaa-ajan liikkeistä.

Kansanliikkeiden ja keskus- ja paikallishallintojen välinen suhde

eräs tärkeä kysymys liittyy kansanliikkeiden suhteisiin keskus- ja paikallistasojen hallintoon. On painotettava, että voittoa tavoittelemattomilla yhteisöillä pitäisi demokratiassa olla oikeus työskennellä ilman hallitusten lupaa tai ilman rekisteröimispakkoa. Valtion yritys-, säätiö- ja taloudellisten yhdistysten säätelyn ja verotussääntöjen ei pitäisi koskea voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä, koska niiden toiminta ei ole taloudellista luonteeltaan.

tilanne on monimutkaisempi, mikäli liike ja hallitus harrastavat läheistä yhteistyötä, hallitus tukee liikkeen toimintaa ja suhde kehittyy hyvin läheiseksi. Joissakin maissa yhteistyötä hallituksen kanssa harrastaneita vahvoja kansanliikkeitä on kritisoitu ajautumisesta hallituksen syliin. Tällöin demokratia on menettänyt tärkeän rakennuspalikan.

maissa, joissa kansanliikkeet ovat heikkoja, on osa niiden toiminnasta tapahtunut viranomaisten, säätiöiden tai yhtiöiden johdolla. Asuinalueen asukkaat voivat mm. toimia kulttuuritoiminnassa kunnallisen kulttuurihallinnon toimeksiannosta. Joskus toimeksianto voi olla puhaltava uudelleen elämää uinuvaan kyläyhteisöön. Voi myös olla, että toiminta, jota me tässä yhteydessä pidämme osana yhdistyselämää, on yhden tai useamman yksilön omalla kustannuksellaan järjestämää tai jonkun yksityisen säätiön tai yrityksen avustamaa toimintaa. Joissakin maissa näitä henkilöitä, joilla ei ole yhteyksiä kansanliikkeisiin, kutsutaan elävöittäjiksi/välittäjiksi (animator).

jotkut tutkijat ovat kuvanneet seuraavan kuvan kansanliikkeiden vanhenemisprosessista. Ensin liike on nuori, viraali ja vallankumouksellinen, sitten se kasvaa aikuiseksi, muodostuu osaksi järjestelmää ja lopuksi se jähmettyy, menettää jäsenensä ja kuolee...

Mitkä kansanliikkeet kuuluvat teidän kokemuspöytäsiin?

Miten ne ovat vaikuttaneet demokratian, kulttuurin ja sosiaalisen elämän kehitykseen?

Mikä on kansanliikkeiden merkitys tänään? Tuetaanko niitä taloudellisesti tai muuten hallitusten ja/tai kuntien toimesta? Onko niiden virallisesti rekisteröidyttäviä voidakseen toimia?

Onko osallistujilla henkilökohtaisia kokemuksia osallistumisesta järjestöjen tai kansanliikkeiden työhön?

Uskotteko, että rikas järjestöosallistuminen voi vaikuttaa yksilön demokraattiseen käytökseen? Mikäli, niin miten?

Ovatko jotkut järjestöt erityisen tärkeitä demokratian kehityksen kannalta? Onko myös olemassa järjestöjä, joiden vaikutus on kielteinen? Mikäli näin on, niin mitä on niille tyypillistä?

Mitä vaaroja ja mitä hyötyjä liittyy läheiseen yhteistyöhön paikallis- ja keskushallintojen kanssa?

Onko järjestön pakko jähmettyä ja kuolla vai onko mahdollista jatkuvasti uusiutua?

Kansanliikkeet Ruotsissa

ruotsissa kansanliikkeet ovat olleet ja ovat tiettyssä mielessä vieläkin useimpia muita maita merkittävämmässä roolissa yhteiskunnan kehityksessä. Ruotsilla on pitkät perinteet kansan osallistumisesta kunnalliseen ja seurakuntien hallintoon vanhassa agraariyhteiskunnassa, väestö on sivistyksellisesti ja etnisesti ollut homogeeninen ja sitä on leimannut luterilainen velvollisuudentunto. On sanottu, että Ruotsissa on jo pitkään ollut vallalla korkea solidaarisuuden aste hallinnon kanssa, ja että useimmat yhteiskunnalliset muutokset on toteutettu asteittain ilman vallankumouksia. Tälle löytyy historiallisia selityksiä. Vapaat talonpojat tukivat kuningasta valtaa halajavaa aatelistoa vastaan. Kahden vuosisadan aikana Ruotsi on myös välttänyt sodat ja miehitykset. Tätä taustaa vasten ja tietoisena siitä, että muutokset usein edellyttävät kompromisseja Ruotsin kansanliikkeet nousivat.

Luokkaerot olivat selkeät 1800-luvun Ruotsissa. Vain hyvin harva kansalainen sai pitemmän kuin vuonna 1842 säädetyn neljän vuoden peruskoulutuksen. Englannista ja Saksasta tuli radikaaleja ajatuksia yhteiskunnallisesta muutoksesta ja ne saivat jalansijaa kasvavassa työväenluokassa. Vapaakirkkoliike alkoi protestina ruotsalaista valtiokirkkoa vastaan ja työskenteli aktiivisemmän kirkollisen elämän puolesta. Aluksi pidettiin pieniä raamattututkimus- ja keskusteluseuroja jäsenten kotona. Tällaiset kokoukset olivat kiellettyjä aina vuoteen 1858. Raittiusliike syntyi aikana, jolloin huonot sosiaaliolot olivat johtaneet laajaan alkoholin väärinkäyttöön. Alussa raittiusliike ja työväenliike toimivat yhteistyössä ja antoivat monelle ensimmäiset järjestötoiminnan opit. Opintokerhotoiminta saikin alkunsa raittiusliikkeessä. Kuluttajaosuuskuntaliike sai alkunsa, kun kuluttajat yhdistyivät alentaakseen tärkeimpien perustuotteiden hintoja. He ostivat varastoon ja perustivat kauppvoja osuuskuntaperiaatteen pohjalta. Talonpoikien liike alkoi sillä, että talonpojat perustivat yhdessä meijereitä ja teurastamoja. Urheiluliike, jota pitkään johti ylempien luokkien väki on moninaistunut ja kasvanut monen vuoden ajan ja se on määrällisesti suurin kansanliike Ruotsissa. 1900-luvun toisella puoliskolla kuorolaulutoiminta on kasvanut voimakkaasti ja siihen osallistuu nykyään paljon aikuisia.

työväenliike on ollut kaikkein vaikutusvaltaisimman kansanliike ja se on vaikuttanut moneen osaan tämän päivän Ruotsia. Liike syntyi 1800-luvun lopulla kun kaupungistuminen, teollistuminen ja laajeneva kapitalismi synnytti surkeat työolot ja sosiaalisia tarpeita. Työväenliikkeessä aivan kuten muissakin liikkeissä kansansivistystyö oli alusta lähtien merkittävässä asemassa. Jäsenet kokoontuivat opintokerhoihin ymmärtäen, että koulutus toimii luokkataistelussa ammuksina, ja että heidän oli syvennettävä tietoaan voidakseen paremmin vaikuttaa yhteiskuntaan. Useimmat ruotsalaiset yhdistykset nimeävät puheenjohtajan, sihteerin ja taloudenhoitajan lisäksi myös opintovastaavan, jonka tehtävänä on organisoida opintokerhotoimintaa jäsenille ja olla yhteydessä siihen opintojärjestöön, jonka kanssa järjestö on päättänyt olla yhteistyössä.

poliittisesti sosialidemokraattinen puolue on ollut ratkaisevassa asemassa Ruotsissa. Suurimman osan ajasta sitten vuoden 1932 puolue on ollut hallitusvastuussa.

työväenliikkeellä on myös ollut suuri rooli monen ihmisen sosiaalisessa elämässä: monet heistä asuivat työväenluokkaisissa kerrostaloissa ja asteittain yhä useampi heistä liittyi vuokralaisyhdistyksiin. Ne, joilla oli varaa pystyivät ostamaan asumisoikeuksia asuntotuotanto-osuuskunnassa. Ammatillinen järjestäytyminen on perinteisesti korkeata ja moni ammattijärjestö päätti kollektiivisesti liittyä sosialidemokraattisen puolueeseen. Ihmiset liittyivät opintokerhoihin, ostivat teatterilippuja, lainasivat kirjoja ja taideteoksia monen työväenliikkeen kulttuurijärjestön kautta. Ihmiset ostivat osuusliikkeestä ja huvittelivat työväen/kansan taloissa ja -puistoissa. Kaikki nämä instituutiot olivat osa työväenliikettä.

useimmat näistä liikkeistä ovat vielä kanssamme. On kuitenkin niin, että luokka- ja maantieteellinen siirtolaisuus, korkeampi elintaso, koulutuksen laajeneminen, yksityisesti rahoitettujen asuntojen rakentaminen, moderni viihdeteollisuus ja muut nyky-yhteiskunnan ilmiöt ovat heikentäneet kansanliikkeitä ja tehneet sen jäsenet ”uskottomiksi” aikaisemmin omaksi ymmärretyiksi järjestöille.

ruotsalainen kansanliikepoliitikko katsoi 1950-luvulla seuraavan kolmen alueen olevan kaikkein tärkeimmät kansanliikkeen kannalta:

- Toimia kansalaisten kouluna ja rekrytointimahdollisuutena keskustason ja paikallistason instituutioille ja demokraattisille ympäristöille – eli tie parlamenttiin.
- Suorittaa tehtäviä, jotka muutoin olisivat keskustason hallituksen tai kuntien tehtäviä: esim opintokerhotoiminta ja raittiusneuvonta.
- Toimia vaikuttajina, eli nykykielellä lobbareina.

tänä päivänä olosuhteet ovat toiset. Yhä harvempi kansanedustaja omaa kansanliiketaustan, opintokerhotoiminnan painopiste on vaihtunut, yhä useammin on kyse henkilökohtaisesta kehityksestä ja sellaisen tiedon hankinnasta, jonka koulu on ”unohtanut” eikä ryhmän taistelusta vallasta. Raittistiedotus tuntuu ehkä hieman vanhahtavalta yhdentyvässä Euroopassa. Yksityiset konsultit, yritysryhmät ja joukkotiedotusvälineet ovat usein kansanliikkeitä paljon menestyksekkäämpiä lobbajia.

järjestöelämä on kuitenkin vielä hyvin laajaa. Käytännöllisesti katsoen kaikki ruotsalaiset ovat jäseniä useassa järjestössä. Useimmiten jäsenyys on lähinnä symbolista: maksetaan jäsenmaksua ja tuetaan tarkoitusta tai saadaan mahdollisuus syventää henkilökohtaista kiinnostusta. Verrattuna kansalaisjärjestöjen militanttiin aikaan selkeästi pienempi osa ruotsalaista osallistuu aktiivisesti niiden toimintaan.

Kansanliikkeet Latviassa

Latviassa ngo-järjestöt määritellään ”järjestöiksi, jotka on perustettu yhdistämään ihmisiä joidenkin tavoitteiden saavuttamiseksi ja, jotka ovat luonteeltaan voittoa tavoittelemattomia järjestöjä”/ I. Nikolajeva ”Kā sākt?, Nevalstisko organizāciju rokosgrāmata” (Miten aloitetaan? NGO-järjestöjen käsikirja).

tällä hetkellä Latviassa toimii satoja NGO-järjestöjä (vuonna 1958 rekisteröityjä organisaatioita oli 3.689 ja voittoa tavoittelemattomia 532. Monet näistä järjestöistä eivät enää ole aktiivisia tai ovat lopettaneet toimintansa).

ngo-järjestöt ymmärtävät yksilöiden oikeuden vapaasti järjestäytyä eri ryhmiin erääksi demokratian kulmakivistä. Tämä oikeus on turvattu Latvian perustuslain (Satversme) pykälässä 102. Vapaaehtoisjärjestöt ovat välttämättömiä despotismin ja harvainvallan torjumiseksi demokraattisessa yhteiskunnassa. Demokraattisessa yhteiskunnassa on oltava mekanismi, joka mahdollistaa yksilöiden osallistumisen päätöksentekoprosesseihin. Vaalit ovat valtion luoma prosessi. Mutta osallistuminen on mahdollista myös NGO-järjestöjen kautta.

nykyään Latvian ngo-järjestöjä kutsutaan ”kolmanneksi sektoriksi” (ensimmäinen sektori on valtio, toinen yksityiset yritykset). Useimmat järjestöistä ovat toimineet 5 – 7 vuotta ja ovat vasta kehityksensä alkuvaiheessa. Ne yhdistävät noin 20 % väestöstä. Määrä on pienentynyt vuodesta 1991, jolloin 54 % väestöstä kertoi kuuluvansa johonkin NGO-järjestöön. Nykyään ei tarvitse vakuuttaa ketään kolmannen sektorin tai NGO-järjestöjen hyödyllisyydestä. The Latvian Childrens Society (lasten edut), Europe Movement in Latvia (Eurooppa-liike), Organisation for the public society ”Delna” tenant’s societies (vuokralaiset) ja monet muut ovat saavutuksillaan osoittaneet NGO-järjestöjen tarpeellisuuden. Kolmas sektori on osoittanut, että aloitekykyiset ja luovat ihmiset pystyvät järkevästi valtion instituutioita paremmin ratkaisemaan koko yhteiskunnan kannalta tärkeitä kysymyksiä. Mutta eivät edes kaikkein parhaiten menestyneet järjestöt voi olla varmoja minimimitason täyttävästä valtion tuesta.

ngo -keskuksen tilastojen mukaan 80 % Latvian NGO -järjestöjen rahoituksesta tulee ulkomaisista rahastoista ja ohjelmista. Tuki vähenee vuosi vuodelta ja lähitulevaisuudessa se voi loppua kokonaan. Tästäkin syystä kolmannen sektorin selviytyminen edellyttää paikallisia rahoituslähteitä.

vain harva ngo elää jäsenmaksuilla. Tämä johtuu monesta syystä: suuri osa väestöstä on liian köyhää maksaakseen edes pieniä jäsenmaksuja, monet järjestöt suorittavat tehtäviä, joiden pitäisi, joko osittain tai täysin olla valtion tai paikallisviranomaisten vastuulla. NGO -järjestöjen tavoitteiden edistäminen edellyttää varsin suuria taloudellisia voimavaroja ja Latvian keskiluokka ei ole riittävän suuri suoriutuakseen näistä yhteiskunnallisista tehtävistä. Lainsäädäntö määrittelee yritysten antaman tuen järjestöille valtionvarainministeriön hyväksymän järjestöluettelon pohjalta. Yksityishenkilöiden antamat avustukset oikeuttavat vain hyvin pieniin verohelpotuksiin ja niihin liittyy varsin hankalia hallinnollisia menettelyjä.

mitään selkeitä NGO –lainsäädäntöä ei Latviassa kuitenkaan ole olemassa. NGO-järjestöt ovat pitkällisen yhteistyön tuloksena esittäneet Latvian eduskunnalle lakiesityksen asiassa. Lakiesityksestä keskusteltiin NGO –foorumissa lokakuussa 2001.

kyseessä on esitys puitelaksi, joka paremmin vastaa järjestöjen tarpeita, tarkoitusta ja vastuita.

Mitä kansanliikkeitä tai sosiaalisia liikkeitä voimme löytää historiassamme?

Ensimmäiset latvialaiset yhdistykset perustettiin hyvin epädemokraattisessa yhteiskunnassa.

Moravian veljesliike

1700-luku. Epätoivoisissa olosuhteissa Latvian talonpojat eivät edes pystyneet luottamaan lutherilaisen kirkon antamaan henkiseen tukeen. Noin 2/3 papeista oli muuttanut Saksasta ja useimmat heistä eivät osanneet latvian kieltä. Heidän moraalinsa oli myös usein heikko – monet olivat alkoholisoituneet ja pääsääntöisesti he auttoivat tilanherroja alistamaan ja nöyryyttämään Latvian kansaa. Talonpojat suhtautuivat halveksien pappeihin ja he kohtasivat harvoin kunnioitusta tai rakkautta kansan piirissä. Uskottavat papit olivat hyvin usein opiskelleet Hällessä ja pietismi oli vaikuttanut heidän ajatteluunsa.

pietismi elävöitti Saksan luterilaisuutta. Moravian veljesliike (Herren-hut – Jumala suojaa jumalan taloa) oli kreivi Ludvig von Cincendorfin vuonna 1727 perustama pietismin haara. Kreivi matkusti yhdessä eräiden Moravianveljien kanssa Valmiermuizaan, Latviassa, jossa kenraali von Hallartin leski, Magdalena perusti pietismin keskuksen. Näin toimintansa aloittanut pietistinen liike levisi nopeasti Latvian sisämaahan sekä Viron puoleiseen osaan maata.

moravian veljeskunnan seurakunnat antoivat lohdutusta ja itseluottamusta alistetuille talonpojille vahvastaen heidän solidaarisuuttaan ja itsetuntoaan. Vuonna 1742 veljeskunnan seurakunnissa oli 4.000 jäsentä (sekä veljiä että sisaria). Tulokset olivat selkeät: alkoholismi, rikollisuus ja varkaudet vähenivät ja vastuuntunto sekä yhteistyö talonpoikien kesken vahvistuivat. Maakäräjiä pyydettiin tarkastamaan veljeskunnan seurakunnat koska talonpojat mielellään kävivät niiden mutta eivät virallisen kirkon tilaisuuksissa. Tilanomistajat syyttivät veljeskuntaa siitä, että se yllytti talonpoikia heitä vastaan. Vuonna 1743 tsaari Elisabet kielsi Moravian veljeskunnan, sen omaisuus takavarikoitiin ja veljeskunta karkotettiin Venäjältä. Veljeskunta sai taas laillisen oikeuden toimia kun Katariina II säätii uskonnonvapauden 1770. 1880-luvun puolivälissä moravialaisia oli Latviassa noin 20.000.

ihmisten mielissä oli syntynyt ajatus oikeudenmukaisemman yhteiskunnan mahdollisuudesta ja moravialaiset olivat vahvistaneet uskoa kaikkien ihmisten veljeydestä ja yhtäläisistä oikeuksista. Moravialaiset olivat luoneet vahvan perustan laajalle talonpoikien kapinalle, joka siihen aikaan myllersi Latvian sisämaata (Vidzeme). Tämä Vidzemen veljeskunta voidaankin nähdä eräänlaisena kansanliikkeenä, joka myös perusti ensimmäiset itseopiskelupiirit.

”Herääminen”. Uudet latvialaiset

noin vuonna 1850 Terbetan (Tartto) yliopistossa opiskeli 30 nuorta latvialaista miestä, jotka halusivat koulutusta ja paremman elämän. Opiskelijoiden joukossa oli sellaisia, jotka eivät halunneet hyväksyä painetta saksalaistua. Latvialaisiksi patriooteiksi itseään kutsuvat 10 – 13 opiskelijaa ryhtyivät järjestämään ns. Latvia-iltoja. Krisjanis Valdemars oli näiden iltojen pääainnoittaja. Muita hyvin aktiivisia olivat Juris Alunas ja Krisjanis Barons. Latvia-illoissa keskusteltiin Latvian silloisen tilanteen ongelmista ja sekä menneestä että tulevasta. Näissä tapaamisissa kansallisen ”heräämisen” ideologiset nuput syntyivät:

- muotoilla ja kehittää latvialaista kulttuuria. Erityisesti painotettiin äidinkieltä ja kansallisia kouluja
- vahvistaa ja monipuolistaa Latvian yhteiskuntaa
- luoda kansallinen ideologia Latvialle. Myöhemmin tämä työ vietiin päätökseen J.Alunansin, A.Kronvaldsin ja Auseklin teoksissa
- järjestää ja yhdistää latvialaiset yhdistyksiin ja järjestöihin

seuraavina vuosina latvialaisten iltojen luonne muuttui. Osallistujat liittyivät vasta perustettuun Fraternitas Academica Dorpantesis järjestöön. Se toimi hieman yli kolmen vuoden ajan. Konventti lopetti organisaation vedoten sen ”epäilyttävyyteen”. Terbetan latvialaiset opiskelijat pyrkivät olemaan itsenäisiä ja ratkaisemaan ongelmansa itse. Tällaiset pyrkimykset olivat hallitsevien piirien mielestä kumouksellisia ja suuntautuivat vallitsevaa järjestelmää vastaan.

Krisjanis Valdemars

Hän perusti Baltijas juras izsmalsanas biedriba-yhdistyksen (Itämeren lahjojen syyttäminen – hassu nimi johtui yhdistyksen oikean pyrkimyksen peittämishalusta).

Hän perusti myös ”300 kertomusta” tarkoituksenaan nostaa Latvian kulttuurin ja talouden tasoa.

Tämän tuloksena perustettiin 1864 Latvian ensimmäinen merenkulkukoulu Ainaziin.

Juris Alunas

Hänen merkittävin panoksensa liittyi kirjallisuuteen ja kielitieteeseen. Virtuosoimaisesti hän käänsi Saksan ja Rooman klassikoita osoittaen ”talonpoikien kielen” omaavan runollista potentiaalia ja voimaa. Hän esitteli noin 500 uutta sanaa latvian kieleen.

Selittääkseen luonnontieteiden ja talouden perusteita hän julkaisi allakan ”Seta, Daba, Pasaule” (Maatalo, Luonto, Maailma).

Krisjanis Barons

Hän kirjoitti kirjoja luonnontieteestä ja Latvian maantieteestä. Julkaisi allakan ”Musu tevezemes apraktisana” (Isänmaamme kuvauksia).

Hän omisti koko elämänsä Latvian kansanperinteen keräämiselle ja luokittelulle.

muita "uusien latvialaisten" saavutuksista oli ensimmäinen kuorofestivaali vuonna 1873, joka laajensi tietämystä Latvian kansallisesta identiteetistä. Tästä syystä jopa kuorolaulu voidaan silloisissa olosuhteissa nähdä kansanliikkeenä.

Latvia –seura

vuonna 1867 Riikan Latvia-seura sai luvan ryhtyä toimiin Viron ja Suomen nälkäänäkevien puolesta. Tämä oli Latvian hyväntekeväisyysliikkeen lähtölaukaus.

Kenraalikuvernööri päätti 22.2.1868 olla vastustamatta Latvian hyväntekeväisyyskomitean perustamista Riikassa. Kyseessä oli Bernhard Dirikisin ajatus. Hän oli ryhtynyt toimiin jo vuonna 1858. Vuonna 1824 perustettiin esimerkiksi Latvian kirjallisuusseura Jelgavassa. Yksikään osallistujista ei ollut syntyperäinen latvialainen. Uusi komitea muutti myöhemmin nimensä Riikan Latvian hyväntekeväisyysyhdistykseksi ja elävöitti Latvian yhteiskunnallista elämää. Se järjesti ensimmäisen latvialaisen teatteriesityksen (Jaunis Stendersin "Zupu Bertulis"). Hieman myöhemmin nimi muutettiin Latvia-seuraksi. Toimintaan kuului mm.:

- erilaisia komiteoita – kirjallisuus, historia, koulutus jne.
- ensimmäinen latvialainen teatteri
- perustettiin sunnuntaikoulu
- vuonna 1873 järjestettiin ensimmäiset yleiset kuorofestivaalit
- julkaistiin omaa lehteä "Baltijas Vestnesis", myöhemmin "Blass" ja lopuksi nimellä "Dzimtenes Vestnesis".

kirjallisuutta: Agnis Baldodis: Latvijas un latviesu tautas vesture. Neatkariga teatra "Kabata" gramatu apgāds, Rīga, 1991

Uudet virtaukset/Jauna strava

1890-luvun loppu oli Latvian yhteiskunnassa nopeiden muutosten aikaa. Kun melkein kaikki latvialaiset olivat aikaisemmin olleet talonpoikia, nyt syntyi uusia yhteiskunnallisia kerrostumia: työläiset, kauppiat ja intellektuellit. Nopea teollistuminen oli alkanut 1990-luvun lopussa. Latvian yhteiskunta kärsi venäläistämisestä ja tsaarinajan rajoitetuista kansalaisoikeuksista. Latvian talonpoikien tilanne oli saksalaisten tilanherrojen etuoikeuksien (muutama sata heistä omisti suurimman osan maasta) vuoksi epäsuotuisa.

ensimmäinen kansanliike (Herääminen) oli menettänyt merkitystään ja uupunut matkalla. Uusi liike alkoi taas Terbatan yliopiston opiskelijoiden keskuudessa. Alussa liike keskittyi Latvian kulttuuriin ja itseopiskeluun, myöhemmin he kiinnostuivat marxilaisuudesta ja sosialistisesta kirjallisuudesta. Uuden virtauksen ajattelu oli suosittua lähinnä nuoren polven intelligentsijan piirissä ja varsinkin venäläisissä yliopistoissa opiskelevien keskuudessa. Eri yliopistoilla ja myös joissakin kymnaaseissa perustettiin opintokerhoja keskustelemaan uudessa hengessä sivistyksellisistä, sosiaalisista ja poliittisista asioista. Nämä ajatukset levisivät nopeasti laajempien piirien tietoon Latviassa. Uusien ajatusten kannattajat alustivat eri liittojen ja yhdistysten kokouksissa. Uusi intelligentsiasukupolvi esiintyi "kysymysilloissa" vastaten ja selvitellen kuulijoiden kysymyksiä.

mielöstämme ”jaunlatviesi” (uudet latvialaiset) ja ”Jauna strava” (uusi virtaus) olivat kansanliikkeitä, vaikka jäsenet eivät olleet rekisteröityjä eikä niillä ollut sääntöjä tai ohjelmia. Sosialistiset ajatukset saivat kannatusta varsinkin Java stravan jäsenten joukkopidätysten jälkeen vuonna 1897. Sosialistit perustivat monia salaisia opintokerhoja, joissa luettiin ja keskusteltiin sosialistisesta kirjallisuudesta. Tämä liike loi tietä kansalais- ja puoluedemokratian synnylle itsenäisessä Latviassa.

Latvian sosialidemokratinen puolue perustettiin maan ensimmäisenä puolueena 1904 ja se osallistui aktiivisesti vallankumoukseen vuonna 1905 tsaarin hallintoa ja saksalaisia tilanherroja vastaan.

vuoden 1905 vallankumousta seurasi sorron kausi – rankaisuretkiä, hirsipuita ja pakkotyötä. Tästä huolimatta yhdistykset ja seurat jatkoivat toimintaansa. Vuonna 1908 hyväntekeväisyysjärjestöjä oli jo 55. Kuoroja oli joka seurakunnassa ja urheiluseuroja joka kaupungissa.

toisen maailmansodan aikana perustettiin uusia seuroja ja yhdistyksiä, jotka antoivat pakolaisille moraalista ja taloudellista tukea. Saksan armeija valtasi Kuurinmaan (osa Latviaa) keväällä 1915. Tuhannet latvialaiset jättivät kotinsa ja pakenivat Venäjälle.

esimerkiksi pakolaisten keskuskomiteassa ja Latvian punaisessa ristissä oli aktiivijäseniä, joista myöhemmin tuli itsenäisen Latvian presidenttejä: Janis Cakste ja Alberts Kviesis sekä joitakin muita tulevan Latvian tasavallan perustajia.

Latvian tasavallassa oli 1930 noin 4000 seuraa ja yhdistystä ja tämä luku oli tuolloin suhteellisesti korkeampia Euroopassa. Neuvostoaikana hallitus piti kaikki järjestöt ja liikkeet tiukasti kontrollissaan. Mahdollisuus ylläpitää latvialaisia perinteitä ja kokoontua opetus- tai vapaa-aikana auttoi ylläpitämään itsehallinnon taitoja ja antoi järjestökokemusta.

neuvostomiehityksen aikana 1970-luvulla alkoi syntyä ”maanalaisia” toisinajattelijoiden järjestöjä. M. Gorbatschovin perestroika antoi 1985 enemmän vapautta mediavälille. Se antoi mahdollisuuden kansanliikkeelle ja kansalliselle itseluottamukselle kehittyä ja herätti toiveen uudesta heräämisestä. Poliittisen vainon heikkeneminen johti uuden itsenäisyystaistelun nousuun.

joukkomitainen osallistuminen alkoi kampanjoilla Riikan maanalaisen ja Daugavpilsin vesivoimalan rakentamista vastaan. Neuvostovallan aikana kaikkiin suuriin rakennusprojekteihin liittyi aina uusi venäläisten työntekijöiden maahanmuuttoaalto. Daugavpilsin voimalan rakentaminen olisi sekä tuonut paljon venäläisiä ja tuhonnut yhden kauneimmista luonnonalueista Latviassa.

seuraavan kahden vuoden aikana yhteiskunnallinen toiminta vahvistui nopeasti, ja vuonna 1988 Latvias Tautas Fronte (Latvian kansanrintama) yhdisti yli 250.000 ihmistä. Eräiden mielestä KGB ja kommunistipuolue perustivat kansanrintaman. Osa KGB:stä ja hallitsevasta eliitistä halusi legitimoida ylivaltansa.

Kansanliikkeet Liettuassa

Kansanliikkeet ja demokratian nousu

Liettuan kansanliikkeet ja aikuiskoulutus on analysoitu maan poliittisen, taloudellisen ja sivistyksellisen dynamiikan pohjalta. Tässä dynamiikassa on tunnistettavissa neljä trendiä:

Liettua osana Venäjän valtakuntaa (1795-1914)

Liettua itsenäisenä valtiona (1918-1940)

Liettua Neuvostoliitossa (1940-90)

Itsenäinen Liettuan tasavalta (1990 -)

näitä kausia tarkastellessamme voimme tutustua kansanliikkeiden kehitykseen ja muutoksiin sekä siihen, miten eri historialliset kaudet ovat vaikuttaneet epävirallisen opetuksen paikkaan koulutusjärjestelmässä. Kun puhumme Liettuan kansanliikkeistä, meidän on mietittävä miten Liettuan historia on vaikuttanut niihin.

Ensimmäinen vaihe – papiston rooli

Liettua oli vuosina 1795 – 1914 osa Venäjän valtakuntaa. Liberaalit trendit olivat hallitsevia Liettuassa 1800-luvun alkupuolella. Dekabristien kapinan jälkeen Venäjällä 1825 ja vuosien 1831 ja 1863 kapinoiden jälkeen syntyi varsin kaoottinen tilanne Liettuassa. Liettualaiset aakkoset kiellettiin, kieli poistettiin kaikesta opetuslaitoksista. Näiden kapinoiden jälkeen Liettuan intelligentsija oli vahvasti pienentynyt ja siksi ei löytynyt opetustyötä osaavia ihmisiä. Tänä kautena Liettuan papistolla oli poikkeuksellisen suuri merkitys. Yksi kaikkein merkittävimmistä oli Motiejus Valancius (1801 – 75). Hän oli kirjailija, joka kirjoitti liettuaksi, järjesti koulutoimintaa ja toimi raittiusliikkeen rohkaisijana. Hänen opetustoimintansa liittyi läheisesti hänen toimintaansa pappina. Kun tilanne vapautui 1861, Liettuan kansakunta ryhtyi kehittymään intellektuaaliseksi ja sivistykselliseksi kansalaisyhteiskunnaksi. M. Valancius ei pelkästään rohkaisut nuoria pappeja osallistumaan prosessiin vaan myös perustamaan salaisia liettualaisia kouluja. Nämä koulut olivat ainoat, joissa kaikkia aineita opetettiin liettuaksi. Hyödyntäen katollista kirkkoa suojanaan hän organisoi salaisen organisaation, joka kuljetti ja jakeli lietuankielisiä kirjoja. Yhdessä tämän organisaation kanssa talonpojat usein tukivat salaisia opettajia (ns. "daractors"), jotka opettivat lapsia ja järjestivät aikuisten kurseja. Tämä toiminta voidaan nähdä epävirallisen aikuiskoulutuksen alkuna Liettuassa.

m. valancius oli myös hyvin kiinnostunut maaseudulla asuvien vapaa-ajasta. Se oli paras ympäristö aikuiskasvatuksen kehittämiseksi. Kyseisen ajan suurin ongelma oli alkoholismi. Siksi hän perusti raittiusliikkeen ja rohkaisi myönteisiä vapaa-ajan toimintoja, kuten lukemista, kansan leikkejä ja -lauluja. Kun ihmiset oppivat toisiltaan he samalla kehittivät demokraattista kommunikaatiota. Valanciusin toiminta muistuttaa paljon kuuluisan tanskalaisen kouluttajan N.F.S. Grundtvigin toimintaa. Molempien tavoitteena oli säilyttää kansan kulttuuri ja kieli. Molemmat perustivat ainutlaatuisia koulutusjärjestelmiä ja vaikuttivat suuresti kansanliikkeiden kehitykseen omissa maissaan.

koulutustoiminta oli muiden kansanliikkeiden perusta. Salainen taistelu liettuan kielen ja identiteetin puolesta oli motivoinut kansallista vastarintaliikettä, joka myöhemmin kehittyi poliittiseksi liikkeeksi. Liettuan sosialidemokraattinen puolue perustettiin 1896. Myös ammattiyhdistyksiä perustettiin.

vuonna 1904 saatiin Liettuassa oikeus puhua ja kirjoittaa omalla kielellä Tämä vahvisti toivetta perustaa oma itsenäinen valtio. Vuosisadan alussa julkaistiin viittäkymmentä päivä- ja aikakauslehteä mukaan lukien koulutusalan lehdet ”Koulu” ja ”Opettaja”. Vuonna 1906 Juozas Gabrys julkaisi kirjan ”Nuorten koulutus ulkomailla ja Liettuassa”. Tämä oli ensimmäinen vertailevaa pedagogiikkaa käsittelevä kirja Liettuassa. Kirjassa kuvattiin aikuiskasvatuksen järjestämistä Pohjoismaissa ja kansanopistojen merkitystä kulttuurin ja talouden aktivoijana.

liberaali intelligenttisiija oli hyvin aktiivinen iltakoulujen ja sunnuntai koulujen järjestäjä työläisille, käsityöläisille ja heidän perheenjäsenilleen. Esimerkiksi vuonna 1910 oli Vilnassa kymmenen tällaista koulua ja niissä 545 oppilasta.

katolliset seurat järjestivät myös vuosina 1905 – 07 kursseja aikuisille. Esimerkkejä ovat mm. pyhän Josefin työläisyhdistys Kaunasissa ja pyhän Zitan yhdistys Siauliaissa. Iltakursseja järjestettiin kaupungeissa ja viikonloppukursseja maaseudulla.

Toinen vaihe – kansan yliopistot

on tärkeitä tietää, miten aikuiskoulutusta kehittyi itsenäisen Liettuan aikana (1918 – 40). Valtio vastasi opetustoimesta. Siksi ryhdyttiin perustamaan aikuiskoulutusjärjestelmää. Sisältö vaihteli lukemisen ja kirjoittamisen alkeista yhteiskunnalliseen ja filosofiseen pohdintaan. Aikuiskasvatuksella oli seuraavat tavoitteet:

1. Lukutaidottomien kouluttaminen
2. Ammattikoulutus
3. Sivistävä koulutus

vuonna 1922 parlamentti hyväksyi esityksen pakolliseksi peruskoulutukseksi. Koulujen, kulttuurijärjestöjen ja katolisten seurojen kanssa järjestettiin erilaisia iltakursseja. Kohteena olivat koulutusyhdistykset, -liitot ja muut järjestöt. Koulutus piti järjestää erilaisissa kansansivistysinstituutioissa. Liitot järjestivät erilaisia kursseja, kouluja, kansanyliopistoja, luentoja, kongresseja ja kouluttajien tapaamisia jne. Taideseura oli myös hyvin aktiivinen järjestäen näyttelyitä, keräten lauluja, kertomuksia ja taidetta. Piirustuskursseja järjestettiin taiteellista kykyä omaaville aikuisille. Oli suosittua osallistua harrastajien taidetoimintaan – teatteria, festivaaleja.

vuosina 1924 – 27 kulttuurin ja tieteen tärkein popularisoija olivat kansanyliopistot. Jokainen pystyi maksamalla pienen maksun osallistumaan yliopistojen toimintaan. Ihmiset pystyivät opiskelemaan luonnontieteitä, filosofiaa, sosiologiaa, astronomiaa, kirjallisuutta, lakia, taiteita ja urheilua. Myös lukutaidottomille järjestettiin kursseja. Kansanyliopistojen kursseille osallistui hyvin erilaisen koulutus- ja yhteiskunnallisen taustan omaavia ihmisiä. Tämä oli erittäin tärkeää aikuiskasvatuksen kannalta. Toiminnassa oli myös saksalaisia, venäläisiä, puolalaisia ja juutalaisia kansanyliopistoja.

kansankirjastot olivat hyvin tärkeitä luentojen, näyttelyiden muiden maissa luotavien suhteiden kannalta. Monia artikkeleita julkaistiin aikuiskasvatuksesta Euroopan maissa ja Yhdysvalloissa ja varsinkin Skandinaviassa ja Saksassa.

Liettuan ja muiden maiden aikuiskoulutuksessa on nähtävissä seuraavia piirteitä ja ongelmia:

- koulutuksen rakenne, rahoitus ja lainsäädäntö
- aikuisten lukutaidottomuus
- uudet koulutusmenetelmät
- kouluttajien pätevyys
- virallinen ja epävirallisen koulutuksen välinen ero
- kansallinen kulttuuri
- julkiset nuorisjärjestöt
- henkinen kasvatus

Liettuan lehdistössä keskusteltiin seuraavista asioista: aikuiskoulutuksen määritelmä ja sen erityispiirteet, epävirallinen koulutus ja valtio, menestyksekkään koulutuksen määrittäminen ja taiteen merkitys aikuiskoulutuksessa.

siksi voimmekin todeta, että aikuiskoulutus Liettuassa kehittyi sekä omien mutta myös ulkomaisten kokemusten pohjalta. Samalla kun luotiin järjestelmä aikuisten lukutaidottomien kouluttamiseksi luotiin myös julkinen kirjastoverkko, kansan yliopistot ja malli kouluttajien pätevoittämiseksi.

kolmas kausi, joka muutti Liettuan aikuiskasvatuksen kehitystä oli kausi, jolloin Liettua oli osa Neuvostoliittoa (1940-90). Neuvosto-Liettuassa koulutusjärjestelmä oli kuten muuallakin Neuvostoliitossa yksipuoluejärjestelmän ja kollektiivisen työtavan leimaamaa. Itsehallinto ja yksilöllinen vapaus oli vähäistä. Luotiin neuvostokulttuuri. Kaikki koulutusjärjestelmät perustuivat kommunistiseen ideologiaan. Sisältö ja oppimateriaali olivat samanlaista kaikkialla Neuvostoliitossa. Koulutus oli pakollista – ensin seitsemän tai kahdeksan vuotta ja myöhemmin yksitoista vuotta. Vuodesta 1988 lähtien koulutuksen piti kestää 12 vuotta. Määrä oli usein laatua hallitsevampi.

aikuiskoulutukseen suhtauduttiin erityisellä tavalla. Järjestelmä rakentui keskiasteen iltakouluille, ammattikouluille, koulujen iltalajoille, teknisille opistoille ja yliopistoille, ammatinkehitys- ja ammattikouluille (tehdas ja yritystasolla), marxilais-leniniläisille yliopistoille, kansan yliopistoille. ”Zinija” (tieto) seuroille ja harrastajien taidetoiminnalle.

kahdeksan kansan yliopistoa oli toiminnassa vuosina 1940 ja 1941. Puolue hallitsi marxilais-leniniläistä laitosta, joka antoi korkeampaa poliittista koulutusta. Tästä huolimatta esiin nousi persoonallisuuksia, jotka rohkaisivat kansallista tietoisuutta ja samalla levittivät tietoa modernista luonnontieteestä, taiteesta ja teknologiasta. Vuonna 1988 perustettiin Liettuan kansallinen vastustusliike – Sajudis. Liettuan sosialidemokraattinen puolue perustettiin uudelleen 1989.

Kolmas vaihe – elinikäinen oppiminen

Liettua sai uuden itsenäisyytensä 1990. Uusi aika alkoi aikuiskoulutuksessa. Poliittinen, sosiaalinen ja taloudellinen muutos vaikutti myös epäviralliseen koulutukseen. Aikuiskoulutusliitto perustettiin 1992. Liettuan aikuiskoulutusliitto on yhteistyössä liettualaisten ja ulkomaalaisten aikuiskouluttajien ja aikuiskoulutusinstituuttien kanssa koonnut yksittäisiä henkilöitä ja erilaisten järjestöjen edustajia yhteen edistämään elinikäistä oppimista yhteiskunnassa ja sen edellytysten parantamista. Vuonna 1993 muotoiltiin käsite ”Liettuan aikuiskoulutus”. Parlamentti hyväksyi aikuiskasvatuslain vuonna 1998. Samalla perustettiin tukirahasto, joka varojen puutteen vuoksi ei kuitenkaan toimi.

Lain pääajatuksena on antaa osallistujille, tuottajille ja työmarkkinaosapuolille juridinen takuu epävirallisessa aikuiskoulutuksessa. Auttaa yksilöä kehittämään persoonallisuutaan elinikäisen oppimisen kautta. Turvata yksilölle mahdollisuus hankkia ne tiedot ja taidot mitä kansalaisuus demokraattisessa valtiossa edellyttää ja mitä ammattimaisuus jossakin ammatissa edellyttää. Tukea vapaa-ajan luovaa ja järkevää hyödyntämistä.

monet erilaiset epävirallista aikuiskoulutusta antavat organisaatiot työskentelevät näiden tavoitteiden käytännön toimeenpanon kanssa. Aikuiset voivat saada koulutusta ja parantaa osaamistaan 21 aikuiskoulussa, 14 ammattikoulutuskeskuksessa ja valita 600 kurssin joukosta (tiedot ovat vuodelta 2000). Ruotsi-Liettua-seurat Kaunaksessa ja Panevezysessä ovat vuodesta 1994 auttaneet opintokerhotoiminnan aloittamisessa. Liettuan ja Ruotsin välillä on läheiset yhteydet ja paljon yhteistä toimintaa on järjestetty (Ruotsin päivä Kaunaksessa 2000, Ruotsi-foorumi Siauliaissa 2001, Liettua-foorumi Ruotsissa 2000).

Liettuan työväen koulutusyhdistys on perustettu 10.6. 1996. Tarkoituksena on yhdistää Liettuan sosialidemokraattisen puolueen, nuorisoliiton, nuorten kotkien, ammattiliittojen ja joidenkin muiden työväen järjestöjen koulutusvoimavarat ja sovittaa yhteen niiden koulustoittoa. Nämä järjestöt ovat LLES:n kollektiivijäseniä. LLES on ainoa järjestö Liettuassa, jonka toiminta perustuu työväenliikkeeseen. Se on myös jäsen Liettuan aikuiskasvatusliitossa IFWEA:ssa. Liitto järjestää erilaisia kursseja sekä johdossa toimiville että jäsenille. Haluamme toiminnallamme parantaa kansanomaisten oppimismetodien ymmärrystä ja myös soveltaa niitä tilanteessamme. Pää tavoitteemme ovat:

Yhdistää ihmiset, jotka ovat kiinnostuneita epävirallisesta koulutuksesta

Antaa ihmisille heidän tarvitsemaansa koulutusta

Rohkaista elinikäiseen oppimiseen

Tukea johtajia ja kouluttajia

Järjestää kursseja, seminaareja ja muuta koulutusta

Popularisoida opintokerho-opiskelua myönteisenä ryhmäoppimisen keinona

Vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta kansalaisyhteiskunnassa

Tehdä työväenliike suosittumaksi

Kysymyksiä keskusteltavaksi:

Mitä yhteisiä piirteitä olette huomanneet kansanliikkeiden kehityksessä näissä kolmessa maassa? Nostakaa esille mahdollisimman monta yhtäläisyyttä/eroa. Verratkaa muiden osallistujien kanssa.

Pappien kerrottiin omannen merkittävän aseman koulutuksessa. Onko mielestänne oikein että uskonto vaikuttaa koulutukseen? Miksi? Miksi ei?

Mitkä muut kansanliikkeet ovat vaikuttaneet epävirallisen koulutuksen kehitykseen?

Kansanliikkeiden kehitys on ollut läheisessä yhteydessä vastarinta- ja itsenäisyysliikkeiden kanssa. Miten suhtaudutte tähän?

Oliko Neuvostoliiton aikaisessa koulutusjärjestelmässä mitään myönteistä? Jos, niin mitä?

Miten kansanliikkeet ovat vaikuttaneet Liettuan poliittiseen elämään?

Analysoikaa epävirallisen koulutuksen lakia. Etsikää etuja ja haittoja jokapäiväistä elämää ajatellen.

Kansanliikkeet ja kansalaishenki

eräs kaikkein keskeisimmistä demokratiatutkijoista Robert D. Putnam esittää elävän demokration edellytykset kirjassaan *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy*. Elävä demokratio on riippuvainen 'kansalaiskulttuurista'. Tällä hän pääasiassa tarkoittaa järjestötoimintaa laajasti ymmärrettyä. Mikäli kansalaiset säännöllisesti osallistuvat erilaisiin toimintoihin, syntyy molemminpuolisen luottamuksen tapoja ja tunteita ja pitkällä aikavälillä yleistä yhteenkuuluvuuden tunnetta koko yhteiskunnassa.

Putnam on, kuten muutkin tutkijat, osoittanut elävän kansalaisyhteiskunnan ja toimivien demokraattisten perusrakenteiden vaikuttavan ei pelkästään julkisen sektorin toimintaan vaan myös tuotannon laajentumiseen. Historioitsijat ovat myös todenneet, että demokration läpimurto edelsi monessa maassa laajaa ja sitoutunutta toimintaa yhdistysten perustamiseksi. Jotkut ovat kritisoineet Putnamia siitä, että hän ei tee eroa toisaalta kuorojen ja urheiluseurojen ja toisaalta poliittisten ja ammattijärjestöjen välillä. Toiset ovat todenneet toimintaryhmien ja enemmän tai vähemmän tilapäisten verkostojen ottaneen monia yhdistysten funktioita itselleen.

WWW

Treciokiene, P. Kuprys:
"Democratic Education of
Lithuanian Adults, Vilnius 1998

LAW ON NONFORMAL
ADULT EDUCATION

Liettuaksi:
[www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?
Condition1=60192&Condition2=](http://www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?Condition1=60192&Condition2=)

Englanniksi:
[www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?
Condition1=104190&Condition2=](http://www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?Condition1=104190&Condition2=)

LITHUANIAN ASSOCIATION
OF ADULT EDUCATION:
www.laae-issa.lt

Uusi aika – uudet liikkeet

Aktiiviset kansalaiset

aloitimme tämän opintoaineiston kysymällä, mitä on tyypillistä demokratialle ja painotimme kansalaisten mahdollisuutta demokratiassa esittää näkemyksensä vallanpitäjille. Kanavana voi olla poliittinen puolue tai jokin muu kansanliike. Näiden vitaliteetti on asetettu kyseenalaiseksi. Jäljempänä valotamme hieman laajempaa keskustelua järjestöjen roolista yhteiskunnassa. Esittelemme myös uusia liikkeitä, jotka varsinkin tuntuvat houkuttelevan nuorisoa.

aktiivisista kansalaisista näyttää olevan puutetta monessa maassa vaikka heidän katsotaan muodostavan välttämättömät puitteet demokratialle. Jotkut viime vuosikymmeninä syntyneistä uusista sosiaalisista liikkeistä käyttävät laittomia keinoja saavuttaakseen tavoitteensa ja myös saadakseen suuria otsikoita.

Katsotteko aktiivisten kansalaisten olevan demokratian elävöittämisen ja kehittämisen edellytys?

jäljempänä käsittelemme viime vuosikymmeninä syntyneitä uusia liikkeitä. Luodaksemme yleiskuvan näistä uusista ilmiöistä meidän on syvennyttävä näiden järjestöjen peruspiirteisiin ja siihen miten ne työskentelevät.

jotkut liikkeet, kuten naisasialiike kuuluvat sekä vanhaan, kunniakkaaseen perheeseen että uuteen aikaan. Tässä opintoaineistossa se toimii esimerkkinä liikkeestä, jota ei voi sijoittaa minkään itsestään selvän otsakkeen alle.

Naisasialiike – pysyvästi uusi liike

naisasialiike voidaan nähdä liikkeenä, jossa naiset toimivat yhdessä taistellakseen vain naiseudesta johtuvaa epäoikeudenmukaisuutta vastaan.

naisasialiikkeellä on monia yhteisiä piirteitä 'perinteisten' kansanliikkeiden kanssa. Prologi jatkui 1800-luvun puolenväliin, vapautuminen jatkui 1920-luvulle, välikausi jatkui 1960-luvulle ja vuodesta 1968 on nähty uutta kehitystä feminismiin myötä. Jokaisen kauden aikana naisasialiike kehittyi osittain poliittisten luokkanäkemyksen ja osittain kansallisten olosuhteiden pohjalta.

ruotsissa on 1880-luvulta lähtien ollut hyvin järjestäytynyt työväenliike. Naiset ymmärsivät kuitenkin jo varhaisessa vaiheessa, että heidän on puolustettava omia etujaan.

työväenliike on perinteisesti pitänyt naisten kysymyksiä alisteisina luokkataistelulle. Tutkimus on osoittanut, että miespuolisessa sosialidemokraattisessa liikkeessä oli kaksi tapaa suhtautua naisiin yhteiskunnassa. Toisen lähtökohtana on palkkatyö ja se, että miehet ja naiset ovat enemmän samanlaisia kuin erilaisia. Lapset eivät olleet niin merkityksellisiä, kollektiivin piti huolehtia heistä. Toinen näkemys painotti erilaisuutta ja naisten äiteyttä, jonka vuoksi he eivät sopineet työelämään. Ratkaisu on nostaa miesten

palkkoja niin, että he voisivat huolehtia perheestään. Siten naisista, jotka olivat sekä äitejä ja työntekijöitä, tuli heikompia astioita. Naiskysymykset, kuten äänioikeus, ehkäisy, oikeus yötyöhön ja naimattomien naisten asema olivat toissijaisia.

naisten äänioikeusasiassa liberaalin ja työväenliikkeen naiset taistelivat yhdessä ja riippumatta toisistaan naisasialiikkeessä. Eräs vahvimmista argumenteista naisten äänioikeutta vastaan oli, että naiset eivät olleet kiinnostuneita politiikasta, ja että he olivat poliittisesti 'kypsymättömiä'. Taistelu naisten äänioikeuden puolesta muuttui laajaksi poliittiseksi koulutuskysymykseksi. Naiset kiersivät maata ristiin rastiin, värväsivät tukea ja valistivat, perustivat paikallisyhdistyksiä, harjoittivat kokoustaitoja ja perustivat opintokerhoja. Äänioikeustaistelusta kehittyi aito kansanliike. Vuonna 1919 parlamentti päätti yleisestä äänioikeudesta. 1930-luvulla ryhdyttiin säätämään lainsäädäntöä, joka liittyi naisten elämään. Vuonna 1933 esimerkiksi säädettiin, että naisia ei saanut irtisanoa raskauden, synnytyksen tai naimisiin menon vuoksi.

Onko naisasialiike kehittynyt samalla tavalla sinun maassasi?

Tunnistatteko kaksi tapaa nähdä naiset?

Miten naiset teidän maassanne saivat äänioikeuden?

Tutkikaa lainsäädäntöä ja selvittäkää miten naisten asema on parantunut.

1960-luvulla syntynyt naisasialiike erosi monessa mielessä vanhasta naisasialiikkeestä. Se toimi uusilla areenoilla ja järjestäytyi täysin uudella tavalla. Vapaa abortti oli suuri kysymys – se oli myös kahdeksan naisen perustaman ryhmä 8:n vaatimus. Grupp 8 kuten he kutsuivat itseään olivat sosialisteja ja vaativat oikeutta työhön, samaa palkkaa ja parempaa päivähoidtoa. He järjestivät ensimmäisen mielenosoituksensa 8.3. 1971.

Onko abortti suuri symbolinen kysymys teidän maassanne?

Miten teillä vietetään maaliskuun kahdeksatta päivää?

Feministinen liike

feminismi käsitteenä on otettu käyttöön 1882. Tällöin se tarkoitti sekä miesten että naisten järjestöjä, jotka taistelivat sen puolesta, että 'naiset voittaisivat samat oikeudet kuin miehet'. 1970-luvun jälkeen feministinen liike on muuttunut moneksi erilaisia tavoitteita ja poliittisia juuria omaaviksi verkostoksi. Yhteistä on ollut se, että sukupuoli-identiteettimme on kasvuympäristömme normien ja asenteiden muokkaama. Samalla kun naisilla on enemmän tilaa yhteiskunnassa, on myös jatkuvasti noussut esille vastareaktioita. Ilmiselvin vastarinta on tullut kristillisten ja muiden fundamentalististen liikkeiden puolelta. Ne väittävät, että naisten paras paikka on kotona. 1990-luvun lopulla nämä voimat yhdentyivät puhtaan biologisen väitteen taakse eli, että naiset ja miehet ovat keholtaan, järjeltään ja mieleltään erilaisia.

'feminismi' on al in yhteinen nimittäjä niille, jotka ymmärtävät, että tasa-arvoa ei ole saavutettu: naiset ovat tämän päivän yhteiskunnassa miehille alistettuja ja tämän asian on muututtava.

Miten kuvailisitte feminismin vastustusta?

Kuka on feministi?

Onko teidän maassanne erilaisia feministisiä ryhmiä?

Ovatko miehet ja naiset erilaisia luonnostaan vai johtuuko tämä siitä, että lapsuus, nuoruus ja kohtaamamme olosuhteet muovaavat meitä?

Miten kaukana on naisasialiikkeen lopullinen tavoite? Palkkojen kohdalla? Asenteiden ja arvojen kohdalla päivähoidossa, koulussa ja perheissä? Mikä on tilanne johtotehtävien suhteen?

Millä alueilla näette tasa-arvoa?

Mitkä arvot ja asenteet on vaikeinta muuttaa?

Mitä asioita naisasialiike tänään työstää?

Sosiaaliset (yhteiskunnalliset) liikkeet

sosiaaliset liikkeet on kansainvälisesti käytetty käsite. Ruotsissa kansanliikekäsite on tutumpi. Käsite on ladattu assosiaatioilla aikaisempien sukupolvien liikkeisiin ja nykyään se enemmänkin viittaa jäsenyteen perustuviin liikkeisiin.

liike on järjestöä epämääräisempi ja heterogeenisempi. Se on myös esimerkki ilmiöstä, jota poliittisen järjestelmän on joskus vaikeata käsitellä. Moni uusista sosiaalisista liikkeistä haluaa yhteiskunnan muuttuvan. Taistelua motivoi sosiaalinen ja sivistyksellinen ristiriita, mikä usein merkitsee olemassa olevan sosiaalisen ja poliittisen työjärjestyksen haastamista. Hyödyntämällä symbolisia haasteita ja ristiriitoja liikkeet nostavat esiin vaihtoehtoja – eli että asiat voisivat olla toisin. Halutaan muutoin pimentoon jäävät valtarakenteet näkyviksi.

sosiaalista liikettä kuvataan usein siten, että sen jäsenet ovat aktiivisempia kuin vakiintuneiden järjestöjen jäsenet. Aluksi uusilla sosiaalisilla liikkeillä ei ollut mitään varsinaista organisaatiota perustanaan. Useimmat niistä ovat selviytyäkseen pitkällä aikavälillä rakentaneet sellaisen. Ei ole myöskään epätavallista, että poliittinen puolue valtaa jonkin liikkeen ajatukset ja tekee niistä omansa. Tässä mielessä myös liikkeen jäsenet voivat tulla puolueen valtaamaksi.

uusissa sosiaalisissa liikkeissä jäsenet näyttävät liittyvän ja eroavan nopeammin kuin aikaisemmissa vakiintuneissa järjestöissä. Uusissa liikkeissä aktivisteja yhdistävät keinot ja suoran toiminnan vaatimus.

aika ajoin nämä liikkeet korostavat rakenteen puuttumisen olevan eduksi. Alkuvaiheessa myös ne, jotka liittyvät näihin liikkeisiin, voivat kokea näin olevan. Joissakin organisaatioissa on kuitenkin huomattu rakenteen puuttumisen olevan

demokratiaongelma. Jo Freeman kirjoitti niinkin aikaisin kuin 1970 teoksen *The Tyranny of Structurelessness*. Hänestä rakenteen puuttumisen ideaali on oikeastaan savuverho, joka estää erilaisia enemmistöjä kyseenalaistamasta vallassa olevia. Rakenteista vapaata oikeata elämää ei ole olemassa: tällöin toiminta on epävirallisten ryhmien säätelemää.

plowshares (miekoista auroiksi) liike on vetänyt käytännön johtopäätökset hänen teorioistaan. Periaatteessa he pyrkivät konsensukseen. Periaate muuttuu välttämättömyydeksi ryhmissä, joissa harrastetaan kansalaistottelemattomuutta. Niiden harrastama toiminta kun voi johtaa vakaviin seurauksiin osallistujien kannalta. Metodi on monimutkainen, ja usein kokemattoman ryhmän on kokeilujen kautta saatava se toimimaan.

periaatteessa toiminta aloitetaan informoimalla ongelmasta. Tämän jälkeen nostetaan esille erilaisia ehdotuksia, joista oikeastaan kaikista käydään vapaa keskustelu. Keskustelun vetäjä tekee yhteenvedon ja esittää suosituksen. Tämän jälkeen toteutetaan ns. keskustelukierros eli keskustellaan pienemmissä ryhmissä, joissa jokainen osallistuja vuoron perään esittää kantansa. Vastaehdotuksia ja/tai täydentäviä esityksiä voidaan esittää. Koko ajatus voidaan myös hylätä. Uusia esityksiä nostetaan myöhemmässä vaiheessa esille ja ne alistetaan uudelle keskustelukierrokselle. Mikäli esitys hylätään, annetaan lisäaikaa tai päätös siirretään seuraavaan kokoukseen.

kun sitten päätös on valmis tehtäväksi, kaikki ovat hyvin tietoisia päätöksen seurauksista ja ovat valmiita hyväksymään siihen liittyvän vastuun. Kaikki ristiriidat ja ongelmat ovat olleet esillä.

tämä kansalaistottelemattomuutta hyödyntävissä organisaatioissa käytetty työtapa on luonnollisesti hyvin aikaa vievä. Omissa puitteissaan se tuntuu demokraattisemmalta kuin perinteisissä kansanliikkeissä käytetyt työtavat. Tilaa annetaan laajalle osallistumiselle.

Non-Governmental Organisations (NGO) – hallituksista riippumattomat järjestöt

ngo-järjestöt ovat järjestöjä tai sosiaalisia liikkeitä, jotka eivät ole valtion ohjaamia ja ne toimivat kansallisesti ja/tai kansainvälisesti. Käsite on yleistynyt sen jälkeen, kun YK ryhtyi käyttämään sitä vuonna 1945. Se on toiminut vapaaehtoisjärjestöjä ja kansanliikkeitä yhdistävänä käsitteenä. Jotkut protestiliikkeet ovat saaneet konsultaatioaseman YK:ssa. Ne ovat siten tulleet ”hyväksytyiksi” ja niille on tarjottu mahdollisuutta osallistua erilaisiin neuvotteluihin.

ngo-järjestö voi olla demokraattisen rakenteen omaava järjestö. Se voi olla myös säätiö tai instituutio. Englannin kielessä ei tehdä eroa ”yksityisten” NGO-järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen välillä. NGO:t voivat siten antaa ja vastaanottaa projektitukea.

jotkut näistä liikkeistä ovat saaneet hyvin paljon huomiota lehdistössä maailmanlaajuisten taloushuippukokousten yhteydessä. Useat näistä lasketaan NGO-järjestöiksi, mutta mielenosoituksiin osallistuu myös paljon ihmisiä, jotka eivät ole minkään liikkeen jäseniä. Mitä on tapahtunut? Keitä nämä ihmiset ovat?

Selvittäkää, mitä jokin uusi NGO haluaa ja miten se toimii: esimerkiksi jokin ihmisoikeusjärjestö, naisliike, eläintenoikeusliike, ympäristöliike tai rauhanliike?

Miten NGO syntyy?

Tunnetko jonkun NGO-järjestön, joka on aloittanut toimintansa viime vuosina?

Mikä on ero sellaisen NGO:n välillä, jota pidätte sosiaalisena liikkeenä (kansalaisliikkeenä) ja sellaisen, jota ette pidä NGO:na?

Kokemuksenne mukaan: mikä rooli NGO-järjestöillä voi olla kansallisesti ja kansainvälisesti?

Organisaatio ja demokratia – uhka vai tuki?

sekä vanhat että uudet sosiaaliset liikkeet ovat yhteiskuntaan vaikuttavia organisaatioita. Todellisuudessa organisaatio ei voi täydellisesti olla välittämättä sosiaalisesta vastuustaan, koska järjestöjen kannattamat asiat voivat saada yleistä kannatusta ja siten myös tulla integroiduksi osaksi meidän yhteistä yhteiskunnan rakentamistamme.

Onko kohtuullista väittää, että järjestöjen ei ensisijassa pitäisi ottaa huomioon yleinen etu vaan organisaation oma etu?

Järjestöt jaetaan usein niihin, joita ohjataan lainsäädännön avulla ja niihin, joita laki ei kosketa, kuten voittoa tavoittelemattomat järjestöt. Lainsäädäntö kattaa esimerkiksi osakkuuteen perustuvat järjestöt, säätiöt ja yhdistykset.

toinen jako perustuu järjestöihin, jotka rajaavat jäsenyyden ja järjestöihin, jotka ovat avoimia kaikille kansalaisille. Tämän lisäksi voimme erotella järjestöt sen mukaan haluavatko ne muuttaa yhteiskuntaa vai täyttävätkö he vain jonkun sosiaalisen tehtävän. Eniten ovat lisääntyneet niin sanotut toimintaryhmät. Toimintaryhmälle on tyypillistä, että ne vetoavat ihmisiin, jotka aktiivisesti taistelevat organisaation tavoitteiden puolesta. Päämäärät ovat selkeästi määriteltäviä ja usein lyhyellä aikavälillä toteuttavissa. Kun tavoite on saavutettu ryhmä hajoaa. Ryhmä voi myös hajota, mikäli se ei saavuta tavoitteitaan.

on myös olemassa poliittisesti aktiivisia ryhmiä, joita on vaikeata sijoittaa yllä mainittuun järjestelmään. Greenpeace on tästä esimerkki. Järjestöllä on selkeästi samanlaisia tavoitteita – eläinten ja luonnon maailmanlaajuinen suojele - kuin voittoa tavoittelemattomilla järjestöillä ja se toteuttaa niitä näyttävien tempausten avulla. Erotukseksi toimintaryhmistä tavoitteet eivät juurikaan ole lyhyen tähtäimen tavoitteita

eikä Greenpeace ole ensisijaisesti kiinnostunut jäsenistä toiminnan osallistumisen kannalta vaan sen rahoittamisen kannalta. Greenpeacen rakenne ei kuitenkaan muistuta useimpia muita liikkeitä, koska jäsenten vaikutusvalta on hyvin rajattu.

järjestön merkitys poliittisen järjestelmän kannalta voidaan nähdä monesta näkökulmasta. Kriitikot väittävät, että järjestöillä on liika vaikutusvaltaa, niiden jäsenet vaikuttavat enemmän poliittiseen prosessiin kuin järjestöihin kuulumattomat kansalaiset. He saavat eräänlaisen kaksoisäänen. Klassinen demokratia perustuu siihen, että ihmiset vaikuttavat äänestämällä ja osallistumalla poliittisten puolueiden toimintaan. Ongelma on se, miten yhteiskunta pystyy huolehtimaan järjestöjen mahdollisuudesta täydentää yhteiskuntaa ilman, että niiden vaikutusvalta kasvaa muihin kansalaisiin verrattuna liian suureksi.

järjestöjen ja vallassa eli lähinnä hallituksessa olevien väliset suhteet voivat olla kolmenlaisia: dominoiva, alisteinen ja molemminpuolisesti riippuvainen. Dominoivassa suhteessa organisaatio päättää ja omaa varsinaisen vallan poliittisessa järjestelmässä kun taas poliittiset puolueet ja hallitus ovat passiivisemmassa roolissa. Mikäli taas hallitus ja poliittiset puolueet hallitsevat järjestöjä, on jälkimmäisillä tehtävänä vain legitimoida vallanpitäjien päätökset. Järjestöt ovat alisteisessa asemassa. Molemminpuolinen riippuvuus on vallalla, mikäli järjestöt ja puolueet tai hallitus vaikuttavat tietystä määrin toisiinsa ilman, että kukaan hallitsisi toisiaan.

se, mikä näistä kolmesta suhteesta on yhteiskunnassa yleisin riippuu suuresti siitä, miten järjestöt aikoinaan ovat syntyneet. Mikäli ne ovat syntyneet hallituksen aloitteesta ne luultavimmin ovat alisteisia valtiolle. Muissa tapauksissa suhde on dominoiva tai molemminpuolisesti riippuvainen. Ruotsalaiset järjestöt ovat tavallisesti syntyneet oppositiossa vallanpitäjiä ja hallitusta vastaan.

Onko hyvä vai paha asia, että järjestöt ovat riippuvaisia hallituksesta selviytyäkseen?

Miten oleellista on, että organisaatio on riippuvainen paikallisviranomaisten tuesta?

Voiko tämän päivän organisaatio selvitä ilman julkista tukea?

Verratkaa uusia ja vanhoja sosiaalisia liikkeitä.

Ovatko organisaatiot rakennettu samalla tavoin?

Miksi nuoremmat kansalaiset ovat enemmän kiinnostuneita uusista sosiaalisista liikkeistä?

Sosiaaliset liikkeet ja mediat

suora demokratia perustuu ihmisten tapaamisiin ja keskusteluun ja siihen, että aktiiviset kansalaiset analysoivat ja keskustelevat yhteiskunnallisista kysymyksistä. Mutta mistä kysymyksistä pitäisi keskustella? Edustuksellinen demokratia edellyttää itsenäistä politiikkaa ja sen edustajia ruotivan median olemassaoloa, joka luo osan kansalaisten tapaamisten perustasta.

tyypillistä 80- ja 90-luvun toimintamuodoille on se, että moneen niihin on liittynyt oma mediastrategia. Liike on riippuvainen mediasta – ja media mielellään käyttää tempauksia saadakseen myyviä otsikoita. Tämä liittyy Greenpeacen kaltaisiin ympäristöliikkeisiin, talovaltaajiin, puiden halaajiin (kaupunkien puustojen puolustajiin käänt.huom) ja miekoista auroiksi aktivisteihin. Tämä liittyy myös laajasti eläinaktivisteihin ja tietystä määrin myös turvapaikkaliikkeeseen.

media on tärkeä liikkeen mobilisaation kannalta. Kuten monet muut järjestöt, uudet liikkeet hyödyntävät uutta teknologiaa, kuten Internetiä ja kännyköitä välttämättömässä kommunikoinnissa aktivistien välillä.

informaatiokanavien kontrolli on erittäin tärkeä voimavara. Se, joka hallitsee mediaa päättää, miten todellisuutta kuvataan. Omistaja päättää mitä valitaan ja miten se esitetään. Siksi omistus on tärkeä asia.

mediaalitettoiminnassa omistus on ensisijassa monikansallista vaikka amerikkalaiset intressit ja USA:sta toimivat konglomeraatit hallitsevatkin markkinoita. Viidestä suurimmasta mediayhtymästä (joiden liikevaihto on 7 – 15 miljardia dollaria) kaikkien paitsi yhden kotipaikka on Yhdysvallat. Kaikilla niillä on vahva asema viihdeteollisuudessa mutta ne omistavat myös suuria osia uutismedioista. Omistuksen keskittyminen on lisääntynyt.

Miten uudet liikkeet kuvataan mediassa?

Miksi media on kiinnostunut uusista sosiaalisista liikkeistä?

Miksi uudet liikkeet ovat niin kiinnostuneita uutisjulkisuudesta?

Uutisoinnin globalisoituminen

uutisten levittäminen on erityisala, johon viime vuosina on kiinnitetty huomiota. Miten uutisia levittävä kansainvälinen järjestelmä toimii? Suurin osa uutisvirrasta kulkee suurten uutistoimistojen, kuten AP:n, UPI:n, Reutersin ja AFP:n kautta. Uutisvälähdyksistä 80 % kulkee Lontoon, Pariisin ja New Yorkin kautta, jossa uutispöydät päättävät mitä välitetään eteenpäin. Tämä johtaa mm. siihen, että suurin osa välitetyistä uutisista liittyy läntiseen maailmaan, ja että kehitysmaista välitettävät uutiset kertovat sodista ja katastrofeista. Globalisaatio johtaa mm. siihen, että uutisraportointi kehittyy yhä yhtenäisemmäksi. Yhä useampi ihminen eri puolilla maailmaa voi seurata maailmanlaajuisia uutiskanavia kuten CNN:ää ja Sky News:iä.

on kuitenkin olemassa poikkeuksia. Eräs esimerkki on ei-kaupallinen uutisvaihto, jossa kustannukset jaetaan solidaarisesti eli suuret TV-maat subventoivat pieniä: EVN (Eurovision uutisvaihto). Jäsenet voivat käyttää aineistoa vapaasti. EVN:ää analysoineet ovat todenneet, että vaikkakin 50 % aineistosta on peräisin Yhdysvalloista toimivista uutistoimistoista ei EVN:n aineistossa kuitenkaan ole mitään erityistä yhdysvaltalaisista yllävaltaa. Analyysit osoittavat myös, että uutiset usein mukautetaan vastaanottajamaan yleisön mukaan ja siksi ne ovat muodoltaan erilaisia erimaissa. Toinen itsenäinen vaihtoehto on Indymedia, jonka keskusteluihin jokainen voi osallistua Internetin välityksellä. Indymedia seuraa mielenosoituksia ja antaa omasta mielestään niistä oikean kuvan. Monet tällaisten julkisuusasioiden kanssa työskentelevät NGO-järjestöt arvostavat Indymediaa.

usein media pyrkii luomaan jonkinlaista julkista mielipidettä, joka sen mielestä voisi toimia poliittisen päätöksenteon pohjana. Voi hyvin olla, että median tehtävänä on tiedottaa ja ruotia yhteiskuntaa, sen instituutioita ja ilmiöitä, mutta että sen epävirallisempi tehtävä on luoda uutisia. Keskittymällä tiettyihin asioihin, media voi pakottaa vallassa olevat hyväksymään päätöslauselmia ja tekemään päätöksiä.

On kuitenkin olemassa kilpailevia voimia, jotka heikentävät median vaikutusta. Monet NGO:t kuuluvat tähän ryhmään. Hallitseva ongelma on niiden riippuvuus median huomiosta edistäessään näkemyksiään ja ideoitaan.

Uskommeko median antavan tiedon olevan oikeata?

Ketkä omistavat laajalevikkisimmät mediat maassanne?

Minkälaista maailmankuvaa suuret monikansalliset uutisyhtiöt välittävät?

Miten uusia sosiaalisia liikkeitä kuvataan mediassa?

Ovatko ne (mielestänne) riittävän kiinnostuneita uusista sosiaalisista liikkeistä?

Mitä vaikuttimia niillä on?

Demokraattinen oikeus osoittaa mieltä

aika-ajoin väkivaltaiset mielenosoitukset vavisuttavat länsimaita. Media kuvaa kiitollisesti protesteja dramaattisin kuvin ja sanoin. Kuuluu ääniä, jotka kyseenalaistavat oikeuden äänestää. Ne, jotka eivät pidä mielenosoituksista kysyvät itseltään: Miksi he eivät jätä maailmanpankkia ja kansainvälistä valuuttarahastoa rauhaan? Niiden tehtävänähän kuitenkin on auttaa maailman köyhiä valtiota.

maailmanpankki väittää omaavansa uuden strategian taistelussa köyhyyttä vastaan. Suunnitelmissa on velasta vapautuminen ja AIDS -rokotekampanja. Sekä pankin että valuuttarahaston edustajat sanovat rikkaiden maiden ryhmien protestien vahingoittaneen näitä projekteja. Näillä ihmisillä ei ole kuvaa Afrikan ja Aasian köyhien ihmisten tilanteesta.

protestien takana olevilla järjestöillä, kuten kirkkoilla, ammattijärjestöillä ja ympäristöjärjestöillä on kuitenkin usein hyvinkin todenmukainen kuva maailmanpankin ja kansainvälisen valuuttarahaston politiikan seurauksista monessa köyhässä maassa. Protestit tulevat mitä varmimmin jatkumaan, kunnes voimme todeta tämän päivän kauniiden sanojen muuttuvan todellisuudeksi. Protestoivat ihmiset haluavat tulla vakuuttuneeksi siitä, että ihmiset köyhissä osissa maailmaa asetetaan huomion keskipisteeseen monikansallisten yritysten ja suurpankkien sijaan.

Ovatko ne, jotka protestoivat köyhien puolesta oikeassa vai onko niin, että maailmanpankin argumentit ovat valideja siinä, että heidän kokouksensa on nopea kaista kaikkien olosuhteiden parantamiseksi?

Voimmeko tehdä eron aktivismin ja huliganismin, kumouksen ja terrorin välillä?

joskus kumouksen ja terrorin välinen ero vaihtelee, mutta me emme aio selvittää missä linja päättyy. Me ajattelimme sen sijaan arvioida kumouksellisuutta maailmassa.

kumouksen yllättäjä voi joidenkin mielestä olla sankari ja joidenkin mielestä hän on vaaraksi suurelle yleisölle. Kumouksellisuutta on aina ollut. Kumouksen suvaitseminen on kuitenkin vaihdellut suuresti eri aikoina ja eri kulttuureissa. Kumouksellisuuden myönteistä puolta kuvataan usein kielteiseksi, mutta tietyn asteinen kumouksellisuus on aina ollut sekä maailman että yhteiskunnan muutoksen ehto. Kumouksellisuuden myönteistä puolta kutsutaan muutokseksi ja edistykseksi ja pimeätä puolta väkivallaksi ja terrorismiksi. Itä-Euroopassa esiintyneeseen kumouksellisuuteen suhtauduttiin sympatialla ja se oli lännen silmissä oikeutettua. Tämä kumouksellisuus johti myöhemmin Berliinin muurin murtumiseen.

epäonnistuneiden kumousten johtajia pidetään yleensä ulkopuolisina ja eristäytyneinä hulluina, mutta mikäli he olisivat saavuttaneet tavoitteensa niin heidän ajatuksensa olisivat muuttuneet normeiksi ja heidän toimintansa ei enää olisi ollut kummallista tai hämmäntävää vaan ymmärrettävää ja hyväksyttävää. Onnistuneet kumousjohtajat pääsevät historian oppikirjoihin.

yhteiskunnat kohtaavat usein kumouksen yllätyksenä. Tämä koski Berliinin muurin kaatumista 1989 ja uusia, väkivaltaisia ja militantteja mielenosoituksia maailman kauppajärjestöä (WTO), maailmapankkia (IBRD), kansainvälistä valuuttarahastoa (IMF) ja EU:ta sekä G8-maita vastaan. Mielenosoitukset kohtaisivat ymmärryksen puutteen. Monet ihmiset ovat saaneet kuvan, että valmisteluissa demokratian kanavat toimivat hyvin, ja että väkivaltaisia mielenosoituksia ei tarvittu.

ennennäkemättömällä innostuksella monet ja varsinkin nuoret riensivät barrikadeille taistellakseen paremman maailman puolesta. He kohtasivat ymmärryksen puutteen. Mitä he halusivat?

Protestiliikkeiden vaatimukset voidaan vetää yhteen seuraavalla tavalla:

Vanhin vaatimus oli: **ympäristön saastuttamisen on loputtava.**

Suurten, demokraattisten instituutioiden on oltava demokraattisempia ja avoimempia. Nämä instituutiot (varsinkin maailmanpankki ja IMF) on ymmärretty suuryritysten ja joidenkin harvojen suurten teollistuneiden maiden ohjaamiksi

WTO:n on lopetettava teollistuneen maailman suosiminen.

Maailman kauppajärjestö on ensisijassa murtanut kaupan esteitä siellä, missä kehittyneet maat ovat vahvoja ja pitäneet rajoitukset voimassa alueilla, joissa kehitysmaat olisivat voineet olla kilpailukykyisiä (maatalous ja tekstiiliteollisuus).

Lännen maataloustukiaiset yhdessä lännen suurten talousintressien kanssa ei saisi enää hallita eläinten kasvatusta. EU:ssa pelätty BSE-tauti ja suu- ja sorkkataudin puhkeaminen on ollut tuhoisaa suurille eläinkannoille. Tuhansia eläimiä on teurastettu.

Vapaan kilpailun vaatimus, säätelyn purkaminen ja yksityistäminen ovat asioita, joita ei enää pidä toteuttaa niin voimallisesi kuin aikaisemmin.

Nämä vaatimukset ovat normatiivisia kaikkien maiden talouspolitiikalle mutta maat, jotka ovat toteuttaneet nämä radikaalit toimenpiteet ovat muuttuneet poliittisesti epävakaaemmiksi.

Maailmanlaajuisen pääoman erittäin nopea liikkuminen ja valuuttaspekulaatio johtaa yksittäisten maiden valuuttojen vakautustarpeeseen. Kehitys johtaa vaaralliseen epätasapainoon, joka on korjattava (esimerkiksi Tobinin vero voisi olla yksi vakautta luova instrumentti).

Globalisaatio on uhka. Tämä asiaa näyttää yhdistävän kaikki aktivistit. Globalisaatio tekee poliitikoista kyvyttömiä, tai kuten eräs mielenosoittaja Lontoossa asian ilmaisi: "Koko globalisaatioprosessi sulkee ihmiset ulos vaikuttamisesta, se rajoittaa heidän valintojaan."

aktivistien esityslista ei aina ole yhtenäinen. Joskus lännen poliitikoilla sanotaan olevan liikaa valtaa ja joskus, että heillä ei ole valtaa ollenkaan.

Miten sinä tulkitset vaatimukset?

Vastaako tämä luettelo sinun luettelosi?

Ovatko jotkut vaatimukset perusteettomia?

Puuttuuko joitakin vaatimuksia?

Seuraajat

monet nuoret ihmiset ovat etsiessään tarkoitusta sitoutumiselleen menneet mukaan uusiin liikkeisiin. Siellä he löytävät jotakin, mitä vastaan voivat kapinoida. Nuoret idealistit löytävät ideologisen perustan maailman parantamiseksi. Mutta kuten useimmissa kapinoissa idealisteja seuraa kaksi muuta kategoriaa, jotka ovat tuttuja melkein jokaisesta kapinasta: ne, jotka näkevät mahdollisuuden aiheuttaa ongelmia ja ne, jotka haluavat valtaa. Keskustelussa on pyritty strukturoimaan asia siten, että mielenosoittajat voidaan jakaa kolmeen ryhmään.

Ensimmäinen ryhmä ei halua rikkoa mitään lakia tai käyttää minkäänlaista fyysistä väkivaltaa saavuttaakseen tavoitteensa.

Toinen ryhmä pitää itseään Mahatma Gandhin ja Martin Luther Kingin perillisinä ja uskoo kansalaistottelemattomuuteen. He ovat varsin kovaäänisiä ja jokin lakikin voi tulla rikotuksi.

Kolmannen ryhmän muodostavat ne, jotka ovat tulleet dominoimaan mielenosoituksia: he murentavat sen luottamusäänestyksen, joka oli vapaissa, demokraattisissa vaaleissa valitun hallituksen ja sosiaalisen protestin ryhmien välillä olemassa, jotka eivät uskoneet vaalien antavan riittävästi tilaa Kansan mielipiteille.

Kapinan organisoiminen

kaikista ngo-järjestöistä, jotka ovat osallistuneet vuosituhannen vaihteen mielenosoituksiin voidaan erottaa seuraavat pääryhmät:

Ammattijärjestöt ovat osallistuneet moneen mielenosoitukseen ja protestiin mutta ovat myös olleet sivustakatsojia. Ammattiliittojen kulttuuri eroakin nuorekkaista sosiaalisista liikkeistä ja niiden ilmaisutavoista. On kuitenkin olemassa yhteinen näkemys monesta maailman vääryydestä. On myös selvää, että mikäli halutaan vaikuttaa tämän maailman poliittisiin ja taloudellisiin johtajiin, ammattiliittojen ja sosiaalisten liikkeiden on seistävä samoilla barrikadeilla.

laaja ympäristöryhmien joukko on mukana. Näiden joukossa on joitakin raskaan sarjan NGO-järjestöjä kuten WWF ja Greenpeace, Maan ystävät ja Rainforest Action Network.

kuluttajajärjestöt ovat kolmas ryhmä. Monet kehityksistä lähtöisin olevat ryhmät kuuluvat tähän ryhmään: Third World Network (Malesia) ja Focus on the Global South (Filippiinit) ja myös International Forum on Globalisation ja monet muut tunnetut ryhmät. Tämän lisäksi on muutama suuri maanviljelijöiden organisaatio, jotka vastustavat sitä, että WTO ryhtyisi käsittelemään maatalouskysymyksiä. Lopuksi vielä kattojärjestöjä, kuten Jubilee 2000, johon kuuluu monia YK-järjestöjä.

genovan kokouksen aikana mielenosoitusten pääjärjestäjä oli Genoa Social Forum. Tämän lisäksi myös ATTAC! International, Jubilee 2000:n seuraaja Drop the Debt ja Indymedia Independent mediajärjestö, joka Internetin kautta informoi suurista mielenosoituksista. Genovassa olivat paikalla myös radikaalit antiglobalisaatioryhmät

kuten Ya Basta!, Globalised Resistance (Yhdistyneistä Kuningaskunnasta peräisin oleva järjestö), Tute Binachi, joka on italialainen suoran toiminnan ryhmä ja FAU Freie ArbeiterInnen Union, joka on saksalainen anarkistisia tendenssejä sisältävä ryhmä.

useimmat mielenosoittajat ottivat etäisyyttä "mustan blokin" aktivisteihin, jotka löytyivät Ya Bastan! ja FAU:n riveistä. Demokratian vastaisista voimista johtuen lainkuuliaiset mielenosoittajat eivät onnistuneet saamaan seminaarien sisällölle julkisuutta.

attac on järjestönä saanut paljon huomiota osakseen viime vuosina. Se perustuu heikompien kansakuntien kustannuksella toteutettavan globalisaation kritiikkiin. Järjestö perustettiin Ranskassa 1998 ja se on nopeasti levinnyt muihin maihin. Lyhenne tulee sanoista Association for the Taxation of financial Transaction for the Aid of Citizens.

valuuttasiirtojen verotamisaajat us on amerikkalaisen taloustutkijan James Tobinin kehittämä. Hän ajatteli, että vaikkapa 0,1 % valuuttasiirtomaksu poistaisi nopeimmat ja epäterveimmät valuuttaspekulaatiot. Samalla vapautuisi hyvin suuria pääomia, joita voitaisiin siirtää kehitysmaihin koulutus- ja perusrakennelainvestointeihin. Tämä on Tobinin veron pääajatus. Attac on nostanut nämä ajatukset esille mutta Tobin ei ole antanut tukeaan Attacille.

attac toimii myös köyhimpien maiden velkojen anteeksiantamisen puolesta ja veroparatiisien sulkemisen puolesta.

attacin kannalta oli suuri voitto, kun EU:n valtionvarainministerit päättivät kokouksessaan Liegessä 2001 selvittää miten valuuttaspekulaatiot saataisiin loppumaan ja samalla siirtää varoja kehitysmaihin.

väkivaltaisten tapahtumien jälkeen Genovassa ja Göteborgissa on keskustelu ollut intensiivistä ruotsalaisissa Attac-järjestöissä. Siitä huolimatta, että järjestön johto on selkeästi ottanut etäisyyttä väkivaltaisista tapahtumista, he katsovat, että heidät tästä huolimatta on epäoikeudenmukaisesti liitetty Göteborgissa syntyneeseen väkivaltaan. Moni Attacin johtohahmoista haluaisi katkaista kaiken yhteistyön väkivaltaisten ryhmien kanssa. Toiset taas katsovat, että Attacin ei pitäisi tehdä näin. Päämääränä pitäisi mieluummin olla näiden ryhmien muuttaminen rauhanomaisempaan suuntaan.

Miten meidän pitää suhtautua aikamme kapinallisuuteen?

Miten näette vakauden ja muutoksen välisen suhteen?

Kaaoksen ja suvaitsevuuuden suhteen?

Mitä eroja on vanhan ja uuden kapinallisuuden välillä?

Mitä syitä on monen tämän päivän protestin taustalla?

Miksi jotkut liikkeet ovat erityisen militantteja ja aggressiivisia?

Voiko protestiliike muuttaa jotakin? Millä alueilla?

Muitten ryhmien työn kannalta on hyvin tärkeää, että teidän ryhmänne laati yhteenvedon kokemuksistanne opintokerhossa ja julkaisette sen tätä varten perustetuilla kotisivuilla: Osoite on....

Erityisen tärkeää on, että ryhmänne kerää kokemuksensa demokratian edistymisestä maassanne.

Kuvatkaa myös miten uudet ja vanhat sosiaaliset liikkeet ovat vaikuttaneet ja voivat vaikuttaa demokratian kehitykseen.

kaikkein tärkeintä on kuitenkin, että jokainen ryhmä keskustelee opintokerhojen mahdollisuudesta luoda yhteyksiä ihmisiin muissa maissa. Yhteinen kotisivu voi mahdollistaa yhteydenotot.